

OIKEUSTIETEEN TERMITYÖ

Haastehakemuksen pohjalta laadittu sanasto

SUOMI - ARABIA - ENGLANTI

Mariam Lashdaf

Opinnäytetyö, kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Asioimistulkkauksen koulutus

Tulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Lashdaf, Mariam. Oikeustieteen termityö: suomi-arabia-englanti. Helsinki, kevät 2015, 63s, 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Asioimistulkkauskoulutus, (AMK).

Erikoisalan sanastot suomi-arabia-englanti -kielellä ovat selvästi puutteellisia ja tämän vuoksi opinnäytetyön tavoitteena on oikeustieteen termityön laatiminen. Opinnäytetyössä kootaan suomenkielisiä oikeustieteen ammattikielen termejä ja kootaan niille määritelmät sekä arabian ja englannin kieliset vastineet. Haastehakemus on ensimmäinen oikeudenkäyntiin liittyvä asiakirja, jonka perusteella oikeus päättää haasteen antamisesta vastaajalle. Se luo perustan koko oikeudenkäynnille ja tämän takia termityö on laadittu haastehakemuksen pohjalta.

Opinnäytetyö sisältää teoriaosuuden ja termityön (produktion). Teoriaosuudessa käsitellään sanastotyön laatimisen teoriaa, oikeustulkkauksia, oikeusjärjestelmiä, prosessioikeutta ja haastehakemusta. Haastehakemukseen liittyvä sanasto suomi-arabia-englanti tuotos koottiin käyttäen useita eri tietolähteitä kuten haastehakemusmalleja, kirjallisuutta aiheesta, sanakirjoja ja internet-lähteitä. Sanastossa on 142 termiä ja näille määritelmät tai selitteet.

Opinnäytetyönä tehty termityö auttaa asioimistulkkia työssään erityisesti tuomioistuimissa ja poliisilaitoksissa. Termityö parantaa tulkkien, viranomaisten ja maahanmuuttaja -asiakkaiden kommunikaatiota. Tulkkausopiskelijat voivat myös hyödyntää laadittua termistöä opinnoissaan.

Avainsanat: asioimistulkkaus, oikeusala, termityö, toiminnallinen opinnäytetyö

ABSTRACT

Mariam, Lashdaf, Legal Terminology Finnish-Arabic-English. Helsinki, Spring 2015
63p. 1 appendix.

Diaconia University of Applied Sciences. Training of community interpreting
Interpreter (AMK).

The special vocabulary of jurisprudence in Finnish-Arabic-English languages are distinctly inadequate is hence the objective of thesis was to draw up the vocabulary of the jurisprudence. In the thesis the Finnish terms of the jargon of the jurisprudence are collected and their Arabic and English definitions are provided. The application for a summons is the first document which is related to the litigation. On the basis of this plaint the court makes a decision on the giving of the summons to the respondent. It creates the foundation for the whole litigation and because of this the terminology work has been collected based on the plaint.

The thesis contains theory and terminology work (a production). The theory part deals with the terminology work, legal systems, law of procedure and application for a summons. Lexicon which is related to the application for a summons Finnish-Arabic-English were made by using several different sources of information such as models of the application for a summons, dictionaries and Internet sources. In the vocabulary there are 142 terms with the definitions or concepts related to them.

The terminology work that has been made helps the interpreter in his work, especially in the court and city police departments. The terminology work improves the communication between interpreters, authorities and immigrant customers. The interpreting students can also use the lexicon in their studies.

Key words: community interpreting, branch of jurisprudence, vocabulary, functional study

الملخص

مريم، لشداف، المصطلحات القانونية فنلندي - عربي - انجليزي. هلسنكي، ربيع 2015. 63 صفحة. جامعة دياكونيا للعلوم التطبيقية. الترجمة.

نظراً لعدم وجود المصطلحات القانونية فنلندي - عربي فإن الهدف من الأطروحة هي عبارة عن تجميع مصطلحات قانونية. يتم في الأطروحة جمع المصطلحات القانونية باللغة الفنلندية والعربية والانجليزية وتعريفها باللغة الفنلندية حسب النظام القانوني الفنلندي.

تعتبر وثيقة أمر الاستدعاء في فنلندا اول وثيقة على اساسها تقوم المحكمة بلعداد الجلسة الاولى والأستناد على اساسها اثناء الإجراءات القانونية وكذلك يتم ارسال أمر استدعاء للمدعي عليه، ولذلك اخترت ان تكون وثيقة أمر الاستدعاء هي مصدر أستنادي في جمع المصطلحات القانونية التي تحتويها.

وتتضمن الأطروحة من جزئين الجزء الاول هو نظري والجزء الثاني عملي (تجميع المصطلحات). الجزء النظري يتعاطى نظرية اعداد المصطلحات، والترجمة القانونية، والقانون الأجرائي الفنلندي ونظام المحكمة ووثيقة أمر الاستدعاء.

تم تجميع المصطلحات القانونية بالأستناد على مصادر عديدة وموثوقة منها الكتب، والقواميس، ونماذج من وثيقة أمر الاستدعاء ومصادر الإنترنت.

تم جمع 142 مصطلح قانوني اضافة للتعريف او المفاهيم.

الهدف من هذه الأطروحة هو توفير مصطلحات قانونية تساعد المترجم في عمله ولا سيما في المحاكم ومراكز الشرطة. المصطلحات ستحسن الأتصال بين المترجم، والعاملين في السلطات والمهاجرين وكذلك بإمكان طلاب الترجمة الأستفادة منها اثناء الدراسة.

كلمات الأطروحة: الترجمة، قطاع العدالة، المصطلحات، رسالة عملية

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	6
2. TERMINOLOGINEN TYÖ	8
2.1 Oikeustieteen termityö	8
2.2 Sanastotyön tavoite ja toteutus	10
2.3 Sanastotyön käsiteanalyysi	11
2.4 Sanastotyön käsitteet, tarkoitteet, määritelmät ja termit	13
2.4.1 Käsitteet.....	13
2.4.2 Tarkoitteet	14
2.4.3 Määritelmät	14
2.4.4 Termit.....	15
2.5 Yleiskieli ja ammattikieli	15
3. OIKEUSTULKKAUS	17
4. SUOMEN JA JEMENIN PERUSTUSLAKI JA OIKEUSJÄRJESTELMÄT	19
4.1 Suomen perustuslaki ja oikeusjärjestelmä	19
4.2 Jemenin perustuslaki ja oikeusjärjestelmä	21
5. SUOMEN PROSESSIOIKEUS	23
5.1 Siviiliprosessi	23
5.2 Rikosprosessi	24
5.3 Hallintoprosessi.....	25
6. HAASTEHAKEMUS RIITA-ASIOISSA	26
6.1 Suppea haastehakemus.....	27
6.2 Laaja haastehakemus.....	27
7. RIKOSPROSESSIN KULKU	28
8. PRODUKTIOPROSESSI	29
8.1 Produktioprosessin toteutus	29
8.2 Määritelmien laadinta.....	30

8.3 Sanaston rajaus, ryhmittely, laajuus ja aikataulu	31
8.4 Haasteet ja ongelmat	32
9. LOPUKSI.....	35
LÄHTEET.....	37

LIITE 1: OIKEUSTIETEEN SANASTOTYÖ HAASTEHAKEKEMUKSEEN LIITTYVÄ
SANASTO SUOMI – ARABIA – ENGLANTI (sivut 42-63).

1. JOHDANTO

Suomessa maahanmuuttajien määrä on kasvussa. Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan Suomessa asui vuoden 2012 lopulla 5 427 000 henkilöä, joista 266 949 oli vieraskielisiä. Tilastokeskuksen mukaan vieraskielisten henkilöiden määrä on kymmenessä vuodessa kaksinkertaistunut. Vuonna 2002 vieraskielisiä oli 117 013 ja Suomessa asui 5 193 000 henkilöä. (Tilastokeskus 2013.)

Suomalaisissa tuomioistuimissa tuomituista henkilöstä ulkomaan kansalaisia oli yhteensä 6 200 henkilöä, mikä on tilastojen mukaan 10 prosenttia kaikista tuomituista. Määrä kertoo yleisestä tulkkauksen tarpeesta, vaikka voidaan otaksua, että kaikissa tapauksissa tulkkaus- tai käännöspalveluita ei tarvita. Tulkkauksen tarvetta kasvattavat oikeudenkäynnit, joissa asianomistaja tai todistaja on ulkomaalainen. (Kinnunen, 2013, 81.) Näistä syistä laadin oikeustieteeseen liittyvään sanaston, jonka kautta pääsen myös itse tutustumaan ja perehtymään syvemmin oikeustieteen alaan.

Opinnäytetyön tarkoitus on tulkkien, viranomaisten sekä maahanmuuttaja -asiakkaiden yhteisen kommunikaation parantaminen. Kommunikaation tarkkuus ja selkeys helpottaa tulkkien ja viranomaisten työtä sekä on eduksi maahanmuuttaja -asiakkaille, kun he saavat hyvän ja täsmällisen tulkkauksen kautta oikeudenmukaisia päätöksiä. Oikeussanaston tarkoitus on palvella ensisijaisesti arabiankielisiä tulkkausalan ammattilaisia, jotka tarvitsevat sanastoa työssään sekä tulkkausalan opiskelijoita, jotka haluavat perehtyä syvemmin oikeustieteen sanastoon ja hyötyvät siitä opiskellessaan.

Oikeustieteen sanaston laatiminen on laaja yksilötyö ja ammattikorkeakoulun opinnäytetyöksi liian laaja projekti, joten keskityn opinnäytetyössäni käsittelemään haastehakemuksen termejä siviili- ja rikosprosessimenettelyissä. Valitsin sanastoon sellaisia termejä, jotka usein toistuvat haastehakemuksessa sekä sanastoa, joka toistuu käräjäoikeudessa rikos- ja riita-asioissa. Opinnäytetyössäni sanaston kääntämisen lisäksi kokosin myös termeille määritelmiä suomen kielellä. Joillekin termeille en löytänyt määritelmiä ja näille termeille laadin selitteet.

Kun tulkki hallitsee termien määritelmät, hänen työnsä on helpompaa. Tulkki joutuu joissakin tilanteissa avaamaan termien merkitykset selittämällä. Esimerkiksi, jos tuomari määrää maahanmuuttajavastaajalle päiväsakkoa tai rikesakkoa, maahanmuuttaja ei välttämättä tiedä, mitä se tarkoittaa, koska sellaista sakkoa ei välttämättä ole hänen kotimaassaan. Kun tuomari selittää asian maahanmuuttajalle, tulkille selitykset ovat jo itsestään selviä ja tuttuja. Näin asiakkaiden oikeusturva toteutuu paremmin. Mitä paremmin tulkki perehtyy ja valmistautuu oikeudenkäynnin aiheeseen, sitä tehokkaampaa hän tuottaa kommunikaatiota ja viestintää.

Suomessa suomi – arabia oikeustieteen erikoissanastoja ei ole käytettävissä. Tämän takia laatimalleni oikeustieteen erikoissanastolle on tarve varsinkin tulkin työssä. Kinnusen (2013, 78) mukaan tulkki joutuu työssään arvioimaan, millä tasolla tulkattavan henkilön tietyn kielen ymmärtämisen taito on. Näin hän voi päätellä, miten viestintä oikeussalissa esimerkiksi syyttäjän ja asianomistajan kesken onnistuu ja miten vieraskielinen henkilö hahmottaa oikeuskäsittelyn kokonaistilanteen ja eteneminen.

Käsittelen Suomen ja Jemenin perustuslakia ja oikeusjärjestelmiä työni teoriaosassa. Arabimaita on 22 ja jokaisen maan perustuslaki ja oikeusjärjestelmät poikkeavat toisistansa. Valitsin opinnäytetyöhöni Jemenin perustuslain ja oikeusjärjestelmän kuvauksen ja vertailun Suomen perustuslakiin ja oikeusjärjestelmään, koska olen molempien maiden kansalainen ja käsitejärjestelmät ovat tuttuja.

Tämä sanastotyö on laadittu Suomen oikeusprosessin mukaan, koska sitä tullaan käyttämään Suomen tuomioistuimissa ja poliisilaitoksilla tapahtuvissa tulkkauksissa ja niihin valmistautumisessa. Sanastotyön laatiminen on vaatinut paljon työtä ja aikaa. Joillekin termeille oli vaikea löytää määritelmiä suomenkielellä sekä tietyille termeille vastineita arabiankielellä. Tämän takia olen jatkuvasti käyttänyt erilaisia sanakirjoja ja tietokantoja. Käyttäjän ja sanakirjan pitää toimia yhdessä, mutta lopullinen sovellusvastuu, jota käyttäjän tulee muistaa, on loppujen lopuksi käyttäjän ja perustuu hänen omaan osaamiseensa (Varantola, 2007, 236).

2. TERMINOLOGINEN TYÖ

Tässä kappaleessa kerron työn tietoperustasta ja terminologisesta työstä, jossa käytän nimityksiä sanastotyö tai termityö.

Sanastotyö eli terminologinen työ tarkoittaa työtä, johon kuuluu tietyn erikoisalan käsitteitä sekä niiden nimityksiä koskevan tiedon systemaattinen kerääminen, analysointi, kuvaaminen ja esittäminen. Sanastus, käsiteanalyysi, määritelmien kirjoittaminen, sopivien nimitysten valinta ja termistön esittäminen terminologisena sanastona tai termitietokantana ovat työvaiheita, johon sanastotyö perustuu. (Sanastokeskus TSK 2006.)

Leksikografisessa sanastotyössä tarkoitellaan sanoja sekä niiden merkityksiä ja käyttöä eri kielenkäyttötilanteissa. Toisin kuin terminologisessa sanastotyössä, jonka lähtökohtana ei ole sana tai termi itsestään, vaan se mitä termien takana löytyy eli käsite. Terminologiassa käsite tarkoittaa ajatuskokonaisuutta tai mielikuvaa, joka alan ihmisellä on kulloinkin tarkastelun kohteenaolevasta esineestä, olennosta, tapahtumasta tai ilmiöstä. (Tuomioistuinsanasto 2001, 18)

Käsitteet ja niiden väliset suhteet ovat sanastotyössä keskeisiä. Käsitteeseen liittyvät ominaisuudet ja piirteet sekä käsitteen ydinsisältö selvitetään käsiteanalyysin kautta. Käsiteanalyysissä tarkastellaan myös, miten käsite eroaa jostakin lähikäsitteestä, millaisia ovat käsitteiden väliset suhteet ja millainen käsitejärjestelmä tästä suhteiden verkosta muodostuu. (Tuomioistuinsanasto 2001, 18)

2.1 Oikeustieteen termityö

Suomessa on puuttunut laaja-alainen tietolähde, jossa suomalaisen oikeuskielen termit olisi määritelty kattavasti ja tieteellisellä tarkkuudella. Oikeudellinen termistö laajanee ja muuttuu jatkuvasti siksi Kannerin (2012) mukaan luotettavaa, luonteeltaan

deskriptiivistä juridisen terminologian lähdettä tarvittaisiin kipeästi. (Kanner 2012.) Puuttuvan terminologian kehittämiseen avautui vuosi sitten Tieteen kansallinen termipankki. Oikeusalan tieteellisen kattojärjestön, Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen (SLY), ja Tieteen kansallisen termipankin hallinnon välillä solmittiin 26.3.2012 sopimus, jonka mukaan termipankkiin tulee oikeustieteellistä terminologiaa koskeva osasto, Oikeustieteen terminologian tietokanta. (Kanner 2012.)

Oikeus on luonteeltaan metafyyminen ilmiö, jolla fyysisessä todellisuudessa ei ole vastinetta, koska se on ihmismielen luomaa ja sen jaottelut ja käsitteistö ovat hälyviä, mikä tarkoittaa, että ne muuttuvat nopeammin kuin esimerkiksi luonnontieteiden alalla. Juridinen terminologia ei ole ainostaan tutkijayhteisön tuotosta, mikä on omiaan heikentämään terminologian koherenssia. Oikeustieteilijöiden ohessa lainsäätäjät, tuomioistuimet ja hallintoviranomaisten tahot tuottavat ja muokkaavat juridista terminologiaa. Juridinen terminologia on suurilta osin muutoksenherkkä. Aiempi terminologia korvautuu yleensä uudella; mutta vain hitaasti ja aseittain. (Kanner 2012.)

Kannerin (2012) mukaan juridiselle terminologialle ovat leimallisia polysemia ja – täydellinen tai osittainen – synonymia: samalla termillä on usein monia merkityssisältöjä, ja toisaalta saman käsitteen kuvaamiseen käytetään välistä kahta tai jopa montaa termiä. Näiden ilmiöiden esiintyminen riippuu usein käyttöyhteydestä: esimerkiksi akateemisessa oikeustieteessä käytetään tiettyä termiä ja lainsäädännössä toista. Lisäksi termien käyttöfrekvenssi saattaa vaihdella aikakauden mukaan: kahdesta synonyymista toinen on esiintynyt varsinkin aiemmin ja toinen ennen muuta viime vuosina.

Erikoisalojen sanastotyössä on kysymys tarkasti (tai tarkahkosti) rajautuvista käsitteistä ja niiden nimityksinä käytettävistä termeistä. Yleensä alaa koskevan viestinnän tehostaminen on sanastotyön päämäärä. Tarkempaan tavoitteeseen voi olla joko käytettävän terminologian ja käsitteistön kuvaaminen (ns. deskriptiivinen sanastotyö) tai terminologian käytön selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen (ns. normatiivinen sanastotyö). (Sanastokeskus TSK ry i.a.)

Erikoisalojen sanastoissa määritellään kahdella eri tavalla: sisältömääritelmienä ja joukkomääritelmienä. Sisältömääritelmät kuvaavat käsitteen olennaiset ja erottavat

piirteet. Joukkomääritelmät luettelevat kaikki käsitteen alaan kuuluvat tarkoitteet tai hierarkkiset alakäsitteet (Suonuuti 2006, 21.)

2.2 Sanastotyön tavoite ja toteutus

Sanastotyön tavoitteena on on parantaa viestinnän laatua varmistamalla, että samoista asioista puhutaan samoille nimityksillä (Valtioneuvoston kanslia i.a.). Ensimmäinen vaihe sanastotyön laatimisessa on suunnittelu, jossa päätetään sanaston aihe ja rajaus, sanaston laajuus ja mukaan otettavat kielet. Lisäksi suunnittelussa määritellään, millaisia tietoja termeistä ja käsitteistä on määrä koota ja esittää. Suunnitelmaan laaditaan myös aikataulu, joka perustuu alustavaan arvioon työmäärästä. (Tekniikan sanastokeskus 1988.) Suonuutti (2006, 34) mukaan sanastotyön suunnitelman tarvitaan kokonaisu aikataulu ja tärkeimpien työvaiheiden aikataulut, työnjako ja tieto siitä, kuka vastaa työn toteutuksesta.

Sanaston työn aihealue on rajattava tarkasti ja tulee perustua sanaston tavoitteeseen ja kohderyhmän tarpeisiin. Rajaukseen vaikuttavat myös resurssit kuten aika, työvoima ja rahoitus sekä aihealueen tarkka kuvaus. Jako osa-alueisiin kuuluu myös rajaukseen tarvittaessa. (Suonuutti 2006, 34)

Lähdeaineistohin on perehdyttävä huolellisesti ja monipuolisesti ennen käsitteiden valintaa sanastoon. Sanastotyössä lähteet ovat monipuolisia. Lähteitä ovat aiheen erilaiset asiakirjat, sanakirjat ja sanastot, tietosanakirjta, tietokannat, lait, direktiivit, käsikirjat. (Suonuutti 2006, 35; Tekniikan sanastokeskus 1988, 142 —144.)

Sanastotyössä käsitteiden määrä ja valintaprosessi määrittelevät sanastotyön tarkkuuden. Laaja käsitelmä voi aiheuttaa epäyhtenäisyyttä ja puutteita. Suonuutti (2006, 23) suosittelee sanastotyön jakamista osiin, jos käsitteiden määrä on yli 200. Käsitteiden valinnassa on olennaista lähdeaineiston analysointi, jonka perusteella haetaan aihetta koskevat käsitteet. Aineistoon kootaan kaikki mahdolliset ilmaisu, joiden pohjalta valinnat lopulliseen sisältöön voidaan tehdä. Viimeistelyyn sanastoon on sisällytettävä

käsiteltävän alan ominaiskäsitteitä sekä yhteiskäsitteitä ja lähialoilta lainattuja käsitteitä. Lisäksi sanastossa on yleiskieleen kuuluvia käsitteitä. (Suonuutti, 2006, 35.)

Lopuksi, kun työ on lähes valmis, työ lähetetään lausuntokierroksella alan asiantuntijoille sekä kohderyhmän edustajille. Sanastoon tehdään tarvittavat muutokset, kun palautteet lausuntokierroksen jälkeen on saatu. Sanastosta tarkistetaan sen sisältö, esitystapa ja laaditaan hakemistot, sekä oikoluetaan valmis sanasto, ennen kuin sanasto on valmis painettavaksi. (Tekniikan sanastokeskus.)

2.3 Sanastotyön käsiteanalyysi

Käsiteanalyysi on tärkein työmenetelmä terminologisessa työssä. Käsiteanalyysissa selvitetään kunkin käsitteen olennainen sisältö, käsitteiden väliset suhteet ja näiden suhteiden perusteella muodostuvat käsitejärjestelmät. Käsiteanalyysin tuloksia käytetään hyväksi kirjoitettaessa määritelmiä sekä usein termien valittaessa. (Sanastokeskus TSK 2006.)

Käytännön terminologisessa käsiteanalyysissä eritellään yleensä kolme eri käsitesuhdetta: hierarkkinen suhde, koostumussuhde ja funktiosuhde. Käytännössä käsitejärjestelmät ovat sekakoosteisia järjestelmiä (Sanastokeskus TSK 2006; Suonuutti 2006, 13.)

Käsitejärjestelmät ovat usein myös moniulotteisia: yläkäsitteitä voidaan jakaa eri perustein erilaisiin alakäsitteisiin. Tästä esimerkkinä on tuomiosistuimet, jotka jaotellaan oikeusasteen perusteella ali-, yli- ja ylimpiin oikeuksiin tai asiallisen toimivallan perusteella yleisiin tuomioistuimiin, hallinto- ja erityistuomioistuimiin. Kun jakoperuste käsitteessä on sama, sulkevat käsitteet toisensa pois (tuomioistuin voi olla joko alioikeus tai ylin oikeus, mutta ei molempia yhtä aikaa). Alakäsitteet voivat muodostaa uusia käsitteitä, kun alakäsitteiden jakoperuste on eri (tuomioistuin on yhtä aikaa esim. yleinen tuomioistuin ja alioikeus). (Tuomioistuinsanasto 2001, 19.)

Hierarkkinen suhde

Hierarkkinen suhde valitsee laajemman yläkäsitteen ja sitä suppeamman alakäsitteen välillä. Alakäsite sisältää tällöin kaikki yläkäsitteen piirteet ja vähintään yhden lisäpiirteen ja sitä vastaa suppeampi joukko tarkoitteita kuin yläkäsitteellä. Alakäsite voidaan siis ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi. (Sanastokeskus TSK 2006.) Esimerkiksi hallintotuomioistuimen yläkäsite on tuomioistuin. Tämän piirteitä muun muassa ovat: käyttää tuomiovaltaa, on riippumaton ja on valtiollinen elin. Lisäksi lisäpiirteenä on, että hallintotuomioistuin käsittelee hallintolainkäyttöasioita (Tuomioistuinsanasto 2001, 19).

Koostumussuhde

Koostumussuhteessa alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta, mutta yläkäsitteet eivät kuitenkaan sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä. Koostumussuhteita on hyvin monenlaisia. Kokonaisuuden kaikki osat voivat olla samanlaisia kuten (kaksi happiatomia, jotka muodostavat happimolekyylin) tai erilaisia kuten (neljän vuoden aikaa, jotka muodostavat vuoden). (Sanastokeskus TSK 2006; Suonuutti 2006, 16.) Esimerkkinä koostumussuhteesta on oikeuslaitos - oikeuslaitoksen yksi osa on tuomioistuinlaitos, joka puolestaan koostuu tuomioistuimista. (Tuomioistuinsanasto 2001, 19)

Funktiosuhde

Funktiosuhteina kuvataan laaja joukko erilaisia käsitesuhteita, joita ei voida luokitella hierarkkisiksi tai koostumussuhteiksi. Näitä ovat esimerkiksi ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet (Sanastokeskus TSK 2006.) Funktiosuhteita ovat kaikki muut käsitesuhteet. Funktiosuhteet voivat olla esimerkiksi syyn ja seurauksen (tuomiovirhe – tuomiovirhekantelu) tai toimenpiteen ja toimijan (syyteharkinta – syyttävä) välisiä suhteita. (Tuomioistuinsanaston 2001, 19.)

2.4 Sanastotyön käsitteet, tarkoitteet, määritelmät ja termit

Sanastotyön keskeisiä käsitteitä ovat käsite, tarkoite, määritelmä ja termi. Tässä kappaleessa kirjoitan, mitä käsitteet, tarkoitteet, määritelmät ja termit sanastotyössä tarkoittavat. Käsitteiden, tarkoitteiden, määritelmien ja termien välisiä suhteita kuvataan tetradetrimallilla Suonuutin sanastotyön oppaassa. (Suonuutti 2006, 12).

2.4.1 Käsitteet

Käsitteet ovat tutkijan työkaluja. Ne viittaavat olioihin tai asioihin eli tarkoitteisiin (ekstensio) ja niillä on sisältö (intensio). Käsitteiden avulla ihminen pystyy jäsentää ja luokittelee maailmaa. Usein käytetään arkikielissä käsitteitä epätäsmällisesti ja monimerkityksisesti. (Aalto yliopisto.)

Suomen sivistyssanakirjan (i.a.) mukaan käsite on ajattelun luoma abstrakti hahmo tai ominaisten piirteiden kokonaisuus esineelle tai asialle. Sanastokeskuksen mukaan (TSK 2006) käsite tarkoittaa tiedon yksikköä, joka koostuu käsitepiirteiden ainutkertaisesta yhdistelmästä. Kaikille käsitteillä ei välttämättä ole vakiintunut niitä vastaavaa kielellistä ilmausta.

2.4.2 Tarkoitteet

Tarkoitteet ovat todellisuuden ilmiöitä ja ympäristömme on täynnä tarkotteita. Puut, esineet ja aineet ovat konkreettisia tarkoitteita ja esimerkiksi yhteiskunta ja terveys ovat abstrakteja tarkoitteita. (Suonuutti 2006, 11). Tarkoitteiden luokittelu ja jäsentäminen on luonteenomaista ja välttämätöntä ihmisen ajattelulle ja siksi ihminen muodostaa tarkoitteista mielikuvan niin sanottuna ajatuskokonaisuuksia eli käsitteitä. (Sanastotyön käsikirja 1989, 24).

2.4.3 Määritelmät

Määritelmät ovat käsitteen sanallisia kuvauksia, joita Suonuutin mukaan kirjoitetaan siten, että käsitteet sijoitetaan oikein käsitejärjestelmään ja että niitä kuvataan tarkoituksenmukaisesti omassa käsitejärjestelmässään. (Suonuuti 2006, 11—19). Termityössä työllistävin osuus on määritelmien tekeminen. Ainoastaan käsitteen olennaiset sisällölliset piirteet tulee määritelmässä ja jotka sen kaikista muista käsitteistä, jotka kuuluvat saman yläkäsitteen alaan. Yläkäsitteensä avulla käsitettä tavallaan määritellään ja yläkäsitettä ei määritellä alakäsitteen yhteydessä, vaan omalla käsitesivullaan sijaitsevassa omassa määritelmässä. (Tieteen termipankki 2015.)

Erikoisalojen sanastoissa käsitteitä määritellään kahdella tavalla, joko sisältömääritelmänä, jotka kuvaavat käsitteen olennaiset ja erottavat piirteet tai joukkomääritelmänä, jotka luettelevat kaikki käsitteen alaan kuuluvat tarkoitteet tai hierarkkiset alakäsitteet (Suonuutti 2006, 19).

Määritelmän muodosta ja pituudesta määritelmä tulee olemaan lyhyt ja yhden virkkeen mittainen ja määritelmään tulee näkyä väin se välttämätön, joka tarvitaan, jotta läheiset käsitteet erottuvat toisistaan. Määritelmä alkaa pienellä kirjaimella eikä lopussa tule pistettä. (Tieteen termipankki 2015.)

2.4.4 Termit

Termi voi olla sana, yhdyssana tai usean sanan muodostama sanaliitto. Termissä voi olla myös muita osia kuin sanoja kuten kirjaimia, numeroita tai tunnuksia. Lyhenteet myös voivat olla termejä. (Tekniikan sanastokeskus 1988, 70; Suonuutti 2006, 32.)

Termien on oltava kielellisesti oikein, siten että ne noudattavat kyseessä olevan kielen normeja ja sääntöjä (Suonuutti 2006, 32). Lämpikuultavuus, johdonmukaisuus, tarkoituksenmukaisuus, erottuvuus, produktiivisuus, kielellinen moitteettomuus, omakielisyys sekä ääntämisen, kirjoittamisen ja taivutuksen helppous ovat myös vaatimuksia hyvälle termille (Tekniikan sanastokeskus 1988, 79).

Kun termi kuvaa käsitteen tärkeimpiä piirteitä ja muodostaa selkeän järjestelmän muiden termien kanssa ja myös termit ovat johdonmukaisessa suhteessa toisiinsa, voidaan saavuttaa onnistunut termi (Tekniikan sanastokeskus 1988, 74).

Termiksi kutsutaan ilmausta, joka

- on tarkoin määritellyn käsitteen nimitys,
- kuuluu tavallisesti tietyn erikoisalan sanastoon, ja
- on alalla yleisesti tunnettu ja hyväksytty ja käyttöön vakiintunut (Aalto yliopisto).

2.5 Yleiskieli ja ammattikieli

Yleiskieli on kieli, jota kaikki kieliyhteisön jäsenet ymmärtävät. Yleiskieli on kulttuurin tuote, joka kattaa kieliyhteisöä jakamaan yleistä tietoa aluetta ja joka päiväistä viestintää. (Sanastotyön käsikirja 1989, 11.) Näin se eroaa erikoiskielistä, jotka ovat tyypillisiä joko jollekin ammattialalla tai instituutiolle. (Hiidenmaa 2005). Yleiskielen sanotaan olevan kirjakielen normien mukaista. Hiidenmaan (2005) mukaan 1800-luvulla kielen normit kehitettiin nimenomaan kirjoitettua kieltä varten. Koska kirjakielen normisto oli

kaikille yhteistä, katsottiin kirjakielen sopivan kaikkialla, missä tarvitaan kieltä, joka tavoittaa kaikki.

Ammattikieli on työkalu, joka on tarkoitettu jäsentämään tietyn ammattialan käsitemaailmaa ja se syntyy, kun erikoisalojen asiantuntijoille on tarve kielenkäyttömuotoon, joka mahdollistaa yleiskieltä suuremman täsmällisyyden. Ammattikieli on myös nopeasti ja jatkuvasti muuttuvaa ja kehittyvää. Erityisesti muutosta näkyy nopean termistön lisääntymisessä. (Sanastotyön käsikirja 1989, 5-11.)

3. OIKEUSTULKKAUS

Oikeustulkkaus on keino tuottaa oikeusturvaa silloin, kun osalliset oikeudenkäynnissä ovat keskenään erikielisiä. Oikeustulkit tekevät heidän kohtaamisen mahdolliseksi tuottamalla omalla työllään oikeusturvaa ja oikeusvarmuutta monikielisen yhteiskunnan toimintaan. Oikeudenkäynnissä vieraskielisillä osapuolilla on oikeus ymmärtää itseään koskevan asian käsittely sekä pystyä seuraamaan kaikkia menettelyvaiheita. (Kinnunen 2013, 73.) Vieraskielisellä henkilöllä on myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä oikeus saada maksutta tulkin apua, silloin kun hän ei ymmärrä ja puhuu muuta kieltä kuin tuomioistuimessa käytettyä kieltä (Euroopan ihmisoikeussopimus 1999).

Oikeustulkkaus edellyttää tulkilta erityisen ammattitaidon lisäksi erinomaista kielitaitoa ja tulkkaustekniikkaa sekä tulkkausmenetelmän hallintaa, Suomen oikeusjärjestelmän tuntemusta ja kykyä työskennellä kovan paineen alla (Fedetov 2013, 1). Oikeustulkki toimii viestin välittäjänä viranomaisen ja asiakkaan välissä oikeudellisissa asioissa. Oikeustulkki toimii viestin vastaanottajana sekä viestin välittäjänä. Oikeudessa tulkkaus on yleensä simultaanitulkkausta, eli viestin vastaanottaminen ja tuottaminen tapahtuu samanaikaisesti. (Mäntynen, 2003.)

Tulkkausmenetelmiä on kaksi: simultaanitulkkaus ja konsekutiivitulkkaus. Simultaanitulkkauksen ominaisuus on viestin vastaanottamisen ja tuottamisen samanaikaisuus. Tulkki joutuu samanaikaisesti vastaanottamaan, ymmärtämään sekä omaksumaan viestin ja tuottamaan viestin tulokielellä. (Isolahti 2013, 79.)

Oikeustulkkien koulutusta kehitellään Suomessa parhaillaan, sillä kesällä 2013 julkaistiin oikeustulkin erikoisammattitutkinnon perusteet (Oikeustulkin erikoisammattitutkinnon perusteet). Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus täyttää selvästi aukon Suomen oikeusjärjestelmässä. Euroopan unioni on myös marraskuusta 2013 velvoittanut jäsenmaitaan huolehtimaan pätevien oikeustulkkien saatavuudesta. Nykyään Suomessa oikeussalin tulkkaukseen voidaan kuka tahansa ottaa tehtävään. Mikäli prosessi etenee suunnitellusti, voi ensimmäinen oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus käynnistyä

vuoden 2016 alussa.

4. SUOMEN JA JEMENIN PERUSTUSLAKI JA OIKEUSJÄRJESTELMÄT

Seuraavissa kappaleissa käsittelen Suomen ja Jemenin perustuslakia ja oikeusjärjestelmiä.

4.1 Suomen perustuslaki ja oikeusjärjestelmä

Suomen perustuslaki on laadittu Suomen itsenäistyessä vuonna 1917. Perustuslakia on ajantasaistettu useamman kerran. Tällä hetkellä Suomen perustuslaki on säädöksessä 731/1999 (finlex.fi). Perustuslaki määrittelee perusteet oikeus- ja yhteiskuntajärjestelmälle. Perustuslaki on ylin säännös oikeusjärjestyksessä hierarkialtaan (oikeusministerio.fi 2014).

Suomessa oikeusjärjestelmä toteuttaa sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita, joiden mukaan yhteiskunnassa tulee elää. Jotta järjestynyt yhteiskunta voisi toimia, vaaditaan tiettyjä selkeitä pelisääntöjä, joista kukaan ei saa poiketa ilman erillistä lupaa. Suomessa sanalla oikeus on kolme merkitystä: 1) oikeus, oikeusjärjestys; kaikki Suomessa noudatettaviksi tarkoitetut säännökset ja määräykset, 2) oikeus, tuomioistuimien paikka, jossa kiistellyt oikeudelliset ongelmat lopulta ratkaistaan, 3) oikeus; esimerkiksi henkilön lakiin perustuva oikeus perusturvaan. Oikeustoimet ovat toimia, joilla perustetaan, muutetaan tai kumotaan oikeussuhteita. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2012.)

Suomessa ensisijaiset oikeuslähteet ovat eduskunnan asettamat lait. Eduskunta säätää voimassa olevat lait sekä presidentin määräämät asetukset ja niitä kutsutaan kirjoitetuksi laiksi. Joissakin tapauksissa valtioneuvostolla, ministeriöillä ja keskusvirastoilla on mahdollisuus antaa lakeihin ja asetuksiin liittyviä tai niitä täydentäviä päätöksiä. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2012.) Suomessa valtiolta on jaettu kolmijako-opin mukaan kolmeen osaan eri valtioelimille. Lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta, toimeenpanovaltaa käyttävät valtioneuvosto ja presidentti sekä tuomiovaltaa käyttävät tuomioistuimet. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2012.)

Tuomioistuimet kuuluvat oikeuslaitokseen ja niiden tarkoitus on tuoda oikeutta ja antaa

oikeudenmukaisuutta sekä selvittää eri osapuolien välisiä erimielisyyksiä nojaamalla lakisäädäntöihin ja puolueettomaan arviointiin. Tuomioistuimilla on valta käyttää tuomiovaltaa – valta ratkaista, mikä on yksittäisissä asioissa lain mukaan oikein. Ne ovat perustuslain mukaan toiminnassaan riippumattomia eikä mikään ulkopuolinen taho voi puuttua niiden päätöksiin. (Oikeus.fi i.a.3.)

Tuomioikeuden järjestelmään kuuluvat yleiset tuomioistuimet, hallintoistuimet sekä erityisistuimet. Yleiset tuomioistuimet ovat kärjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus. Yleiset tuomioistuimet käsittelevät riita-, rikos- ja hakemusasiat. Hallintoistuimet ovat hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus. Henkilö tai yhteisö, joka pitää valtion tai kunnan viranomaisen päätöstä itseään koskevassa asiassa lainvastaisena, voi pääsääntöisesti valittaa siitä. Hallintoistuimet käsittelevät julkisoikeudellisia valitusasioita sekä hallintoriita-asioita. Erityistuomioistuimia ovat markkinaoikeus, työtuomioistuin, vakuutus oikeus ja valtakunnanoikeus. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2012.)

Kärjäoikeus on alioikeustason yleinen tuomioistuin. Kärjäoikeudessa toimii laamanni, kärjätuomareita sekä muina jäseninä lautamiehiä. (Lappalainen 2012, 237.) Kärjäoikeudessa käsitellään rikos-, riita- ja hakemusasioita. Kun kysymys on yksityisten ihmisten tai yritysten erimielisyyksien ratkaisemisesta, esimerkiksi vahinkokorvauksesta tai perintöriidasta, kyseessä on riita-asia. Rangaistavia tekoja ovat esimerkiksi pahoinpitely tai varkaus, jotka kuuluvat rikosasioihin. Hakemusasioita voivat olla esimerkiksi avioero tai velkajärjestelyasia. (Oikeus.fi i.a.2.)

Hovioikeus on valitusinstanssi, johon tyytymätön päätöksensäaja voi valittaa. Valitusaika päätöksestä on 30 päivää ja tyytymättömyyden ilmaisuun on 7 päivää aikaa (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2012.) Hovioikeudessa toimii presidentti, hovioikeudenneuvokset sekä viskaaleja (Lappalainen 2012, 247).

Korkein oikeus on siviili- ja rikosasioissa Suomen ylin tuomioistuin. Korkeimman oikeuden keskeisin tehtävä lainkäytön sektorilla on toimia ylimpänä muutoksenhakuasteena ja yleensä sinne pääsee vai valitusluvalla. (Lappalainen 2012, 249.) Korkeimmassa oikeudessa toimii presidentti ja vähintään 15 oikeusneuvosta (Lappalainen 2012, 249 — 251).

4.2 Jemenin perustuslaki ja oikeusjärjestelmä

Jemenin perustuslaki on vuodelta 1991. Sitä on muutettu vuosina useita kertoja - viimeksi vuonna 2009. Vuonna 2013 aloitettiin kansallinen dialogi perustuslain muuttamiseksi. Vuonna 1994 lakkautettiin aiemmin presidentin valinnut viisijäseninen presidenttineuvosto ja perustuslakiin kirjattiin presidentin valitseminen suorilla yleisillä vaaleilla. Presidentin lisäksi päätöksentekoon osallistuvat hallitus ja kaksikamarinen parlamentti, joka koostuu edustajainhuoneesta ja neuvoa-antavasta Shura-neuvostosta. (Jemenin hallituksen portti i.a.)

Jemenissä edustajainhuoneeseen (Majlis An-Nuwab) kuuluu 301 jäsentä. Edustajat valitaan kuuden vuoden välein. Edustajainhuone säätää lakeja, hyväksyy hallitukset yleiset poliittiset linjaukset, budjettiesityksen ja talouden kehittämissuunnitelmat. Lisäksi edustajainhuone ohjaa ja valvoo toimeenpanovallan toimintaa. Shura-neuvoston rooli on pääasiassa neuvoa-antava, mutta vuoden 2001 perustuslakimuutoksessa sille annettiin joitakin oikeuksia käyttää lainsäädäntövaltaa. (Jemenin hallituksen portti i.a.)

Tuomioistuimia on kolmella hierarkialla: korkein oikeus, hovioikeudet sekä alioikeudet. Alioikeuksia on kaikissa maakunnissa. Ne vastaavat kärjäoikeuksia Suomessa. Se on tuomioistuinten ensimmäisen asteen oikeus, josta voi vaatia kaikenlaista oikeutta maan lakien ja asetusten mukaisesti. Tässä oikeudessa on yksi tuomari ja siellä käsitellään erilaisia oikeutta vaativia asioita. Jemenissä ei ole lautamiehiä kuten Suomessa. Alioikeuden päätöksistä voi valittaa hovioikeuteen. Hovioikeus aloittaa tutkinnan alusta ja ei ota huomiin alioikeuden päätöstä. Hovioikeudessa asiat päätetään useamman tuomarin yhteistyönä. Korkein oikeus käyttää ylintä päätösvaltaa. Korkein oikeus arvioi lakien ja säädösten perustuslainmukaisuuden, sovittelee tuomioistuinten välisiä kiistoja, käsittelee korkeita hallituksen virkamiehiä vastaan nostettuja syytteitä ja toimii viimeisenä oikeusasteena. (Jemenin hallituksen portti i.a.)

Tuomioistuimet ratkaisevat riita- ja rikosasioita ja tuomarit tekevät päätökset eikä mikään ulkopuolinen taho voi puuttua niiden päätöksiin. Puuttuminen on rikoslain mukaan rangaistava teko. (Jemenin hallituksen portti i.a.)

Jemenin oikeusjärjestelmä perustuu enimmäkseen islamilaiseen oikeuteen shariaan. Jemenin islamilainen sharia on tärkein lainsäädännössä, koska koraani käsittelee uskon perusteita, mutta sisältää myös ohjeita yhteiskunnallisten asioiden, talouselämän sekä perhe-elämänkin hoitamisesta. Sen pohjalta on syntynyt islamilainen lakijärjestelmä, jossa esimerkiksi murhaajan rangaistus on ehdottomasti kuolema, ellei uhrin perhe anna armoa murhaajalle. Myös perintöasioita koskevat säädökset ovat shariassa säädettyjä eikä niitä voi muuttaa lainsäädännössä. (Jemenin hallituksen portti i.a.)

Valittamismenettely oikeudessa on melkein sama kuin Suomessa. Jokaisella on oikeus valittaa päätöksestä oikeuteen. Tuomari lähettää tutkintopyynnön valituksesta poliisilaitokselle tai tutkintatuomarille. Poliisi kuulustelee asianomistajan ja laatii sen perusteella pöytäkirjan ja lähettää haastehakemuksen vastaajalle. Sen jälkeen kuulustelun pöytäkirjat lähetetään alioikeuteen. Jos asianomistajat eivät ole tyytyväisiä alioikeuden päätökseen, he voivat tehdä valituksen päätöksestä ensin hovioikeuteen ja sen jälkeen korkeampaan oikeuteen. (Jemenin hallituksen portti i.a.)

5. SUOMEN PROSESSIOIKEUS

Prosessioikeus voidaan määritellä Havansin mukaan oikeuden alaksi, jossa säännellään viralliset oikeusturvamenettelyt (2000, 10). Oikeusasioiden laadun perusteella Suomessa prosessin pääajit on jaoteltu menettelyn perusteella kolmeen pääajii: a) siviiliprosessiin eli oikeudenkäyntiin riita-asioissa, b) rikosprosessiin eli oikeudenkäyntiin rikosasioissa ja c) hallintoprosessiin, joka tarkoittaa oikeudenkäyntiin hallintoasioissa (Virolainen 2012, 57).

Tuomioistuimiin päätyvien oikeusasioiden jakautuminen siviili-, rikos- ja hallintoprosessiin perustuu asioiden oikeusluonteen erilaisuuteen (Havansi 2000, 12). Tämä tarkoittaa Virolaisen (2012, 57) mukaan, että asiat, jotka tulevat tuomioistuimeen voivat olla erilaisia riippuen siitä, minkä materiaalsen oikeudenalan normeja niissä väitetään rikotun. Joissakin asioissa kysymys voi olla puhtaasti yksityisoikeudellisen konfliktin ratkaisemisesta. Tällaisia konflikteja voivat olla esimerkiksi sopimusoikeudelliset, perheoikeudelliset tai työoikeudelliset riidat. Oikeusasia voi koskea myös väitettyä rikosta ja sen perusteella vaadittuja seuraamuksia.

5.1 Siviiliprosessi

Siviiliprosessi tarkoittaa riita-asiain oikeudenkäyntiä, jossa käsitellään yksityisoikeudellista oikeussuhteista johtuvia riitaisuuksia (Virolainen 2012, 61). Näistä ovat esimerkiksi maksamatta jäänyt laina, vahingonkorvaus tai kaupan purkaminen. Tähän prosessiin osallistuu kantaja ja vastaaja, eli asianosaiset (kaksiasianosaissuhde). Kantaja ja vastaaja voivat olla joko yksityisiä henkilöitä, yksityisoikeudellisia yhteisöjä kuten osakeyhtiö tai julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä kuten valtio tai kunta. (Virolainen 2012, 61.)

Vastaajalle ei riitä, että hän kiistää vaatimukset ensivastaukseksi vaan kiistämällä on

esitettävä perusteet sekä todisteet. Kemppisen (2004, 5) mukaan haastehakemuksessa kantajan tulee esittää selkeästi vaatimuksensa sekä sitoa ne tiettyyn lainkohtaan tai muuhun säännökseen.

Oikeudenkäynti riita-asiassa koskee useimmiten laiminlyötyä yksityisoikeudellista suoritusvelvollisuutta kuten maksamaton luotto. Joskus oikeudenkäynti riita-asiassa koskee yksityisoikeudellisen oikeustilan epäselvyyttä perintöoikeusasiassa tai esimerkiksi esineen omistusoikeusriitaa. (Havansi 2000, 13.)

Siviiliprosessi jakautuu kahteen päävaiheeseen: valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Siviiliprosessi voidaan jaotellen tarkemmin kolmeen osaan 1) alkuvalmisteluun, eli haastehakemukseen/haastamiseen/ ensivastaukseen, 2) jatkovalmisteluun yhden tuomarin toimesta ja 3) pääkäsittelyyn, jossa on vain yksi tuomari tai erilliseen pääkäsittelyyn (laaja kärjäoikeuden kokoonpano). (Havansi 2000, 75.)

5.2 Rikosprosessi

Rikosprosessi tarkoittaa oikeudenkäyntiä rikosasioissa. Rikosprosessi määritellään menettelyksi, kun väitetään, että kyseessä on tapahtunut rikos ja jossa rikoksesta epäilylle vaaditaan rikoksesta rangaistusta. (Virolainen 2012, 64.) Rikosten esitutkinta, syyteharkinta, oikeudenkäynti eli tuomioistuinmenettely sekä rangaistusten täytäntöönpano sisältyvät laajassa merkityksessä rikosprosessiin (Niemi-Kiesiläinen 2000, 11).

Rikosprosessissa on kolme vaihetta, jotka ovat keskeisessä asemassa: 1) esitutkinta, jonka suorittaa poliisiviranomainen 2) syyteharkinta, jonka suorittaa syyttäviviranomainen sekä 3) rikosoikeudenkäynti tuomioistuimessa, suppeassa merkityksessä rikosprosessi. Näiden lisäksi rangaistuksen täytäntöönpano voidaan laskea neljänneksi rikosprosessin kaikkein laajimmassa merkityksessä. (Havansi 2000, 188.)

Asianosaiset ovat henkilöt, joiden nimissä prosessia käydään. Kantaja on henkilö, joka käynnistää oikeudenkäynnin rikosasiassa ja hänen vastapuoltaan kutsutaan vastaajaksi. Toistensa vastapuolet hakemusasiassa ovat hakija, joka aloittaa prosessin sekä kuultava. (Virolainen 2012, 112.)

5.3 Hallintoprosessi

Hallintoprosessi on oikeusturvajärjestely, jossa ratkaistaan julkisvallan käytössä hallintoviranomaisen ja kansalaisten välillä syntyneet hallintotoimen lainmukaisuutta koskevat erimielisyydet. Hallintoprosessissa käytetään hallintolakia. (Virolainen 2012, 67.)

Virolaisen (2012, 67) mukaan hallintolainkäytössä on tyypillisimmillään kysymys valituksesta päätökseen, jonka viranomaisen on tehnyt hallintoasiassa. Hallintoviranomaisella ei kuitenkaan ole toimivaltaa eräissä tapauksissa ratkaista oikeusriita asianosaisia sitovalla hallintopäätöksellä, vaikka riita olisikin hallinto-oikeudellinen. Tällöin oikeudellinen erimielisyys on ratkaistava sitovalla tavalla hallintotuomioistuimessa käsiteltävänä hallintoriita-asiana.

Hallintoasiain käsittelyssä viranomaisen ratkaisuun eli hallintopäätökseen tyytymätön voi hakea muutosta hallintotuomioistuimelta. Hallintomenettely ei ole lainkäyttöä vaan vasta siitä tehtävä hallintovalituksen käsittely ja ratkaiseminen tuomioistuimessa, esimerkiksi muutoksenhaku veroviranomaisen verotuspäätöksestä. (Virolaisen 2012, 67.)

6. HAASTEHAKEMUS RIITA-ASIOISSA

Riita-asia tulee vireille käräjäoikeudelle toimitettavalla kirjallisella haastehakemuksella. Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1-5 §:ssä säädetään haastehakemuksen muoto ja sisältö (Erkkilä 2002, 166). Riita-asiassa kirjallisen haastehakemuksen tuomioistuimelle tekee henkilö, joka haluaa nostaa kanteen. Poikkeustilanteissa laki sallii, että kanne esitetään ilman haastetta. (Lappalainen 2012, 507.) Haastehakemus voi olla suppea asia, joka tarkoittaa etukäteen riidattomaksi arvioitua asiaa tai laaja haastehakemus, jossa on käsiteltävänä asia, jota ei voida pitää suppeana.

Kemppisen (2004, 5) mukaan haastehakemus luo perustan koko oikeudenkäynnille sekä valmistelulle että pääkäsittelylle. Haastehakemuksessa pitää yksilöidä kantajan vaatimukset ja vaatimusten perusteet sekä todisteet, joita hän haluaa kanteensa tueksi esittää. Haastehakemukseen on liitettävä sopimus tai muu asiakirja, johon vaatimus perustuu. (Oikeus.fi i.a.1).

Tulkin kohdalla yleensä toimeksiannon hyväksyminen alkaa, kun tulkki vahvistaa, että on käytettävissä kyseiseen toimeksiantoon. Varmistaakseen tulkkauksen tarkkuuden tulkin on pyydettävä käyttöönsä toimeksiantoon liittyvät asiakirjat esimerkiksi syytekirjelmä, jotta hänellä on mahdollista tutustua aineistoon ja perehtyä tarvittavaan terminologiaan hyvissä ajoin ennen oikeuden istuntoa. (SKTL 2001.)

Kinnusen (2013, 83) mukaan tulkkikeskuksen yhteydenoton jälkeen tulkillä on mahdollisuus saada tilanteen mukaan asiaan liittyviä tausta-aineistoja koordinaattorilta. Esimerkiksi rikosjutuissa tulkkille voidaan lähettää haastehakemus tai he voivat itse noutaa sen tulkkikeskuksesta. Haastehakemuksen perusteella tulkki saa tutustua ja nähdä, mitä lainkohtaa ajatellaan rikotun ja sen lisäksi haastehakemuksessa on teonkuvaus ja syyttäjän rangaistusvaatimus.

6.1 Suppea haastehakemus

Suppea asia tarkoittaa etukäteen riidattomaksi arvioitua asiaa, jossa kysymys on tietyn määräisestä saamisesta, hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista tai häätöä koskevassa asiassa. Suppeaa asiaa käsitellään oikeudenkäymiskaari 5 luvun mukaan 3 §: (Erkkilä 2002, 166.)

Suppea haastehakemus laaditaan muuten aivan samalla tavalla kuin laaja haastehakemus paitsi, että kantaja voi esittää vaatimustensa perusteeksi ainoastaan ne seikat, joihin vaatimus välittömästi perustuu (Minilex i.a.2).

6.2 Laaja haastehakemus

Laajan haastehakemusta voi tehdä kantaja, joka olettaa asian olevan riitainen. Kantajan on laajassa haastehakemuksessa ilmoitettava yksilöidyt vaatimuksensa sekä seikat, joihin vaatimukset perustuvat. (Minilex i.a.1.) Lisäksi Erkkilän (2002, 166) mukaan laajassa haastehakemuksessa esitetään mahdolliset todisteet, jotka kantaja aikoo kanteensa tueksi esittää ja korvausvaatimus oikeudenkäyntikuluista, jos kantaja pitää sitä aiheellisena. Jos toimivalta ei ilmene haastehakemuksessa tai siihen liitetyissä asiakirjoissa, haastehakemukseen kirjoitetaan, millä perusteella tuomioistuimella on toimivaltainen.

7. RIKOSPROSESSIN KULKU

Rikosprosessi koostuu kokonaisuudessa esitutkinnasta, syyteharkinnasta, oikeudenkäynnistä sekä rangaistuksen täyttöön panosta (Nettilaki 2015). Rikosprosessin kulku alkaa esitutkinnasta, joka alkaa, kun tehdään rikosilmoitus henkilökohtaisesti poliisiasemalla, puhelimitse, netin kautta, rikospaikalla saapuneelle poliisipartiolle tai kirjallisesti. Tämän jälkeen poliisi aloittaa rikoksen esitutinnan. (Ojala 2002, 141.) Tärkein tavoite esitutkinnassa on sen selvittäminen, onko tapahtunut rikos ja kuka tai ketkä ovat rikokseen syyllisiä (Niemi 2012, 837). Esitutinnan jälkeen poliisi siirtää asian syyttäjälaitokseen syyteharkintaan.

Syyttäjä huolehtii rikosoikeudellisen vastuun toteutumisesta ja toimii asianosaisena rikosasioissa. Syyteharkinnan jälkeen hänen tehtävänsä on päättää, nostaako hän syytteen epäiltyä vastaan vai ei. Jos syyttäjä päättää nostaa syytteen, hänen tehtävänsä on syytteen sekä asianomistajan vaatimusten ajaminen. Tuomioistuimessa asian selvittämisessä syyttäjä on päävastuussa. (Frände ym. 2012, 415—416.)

Kun rikosasia siirtyy oikeuteen, oikeudenkäynnissä selvitetään, onko epäilty syyllistynyt rikokseen. Jos epäilty on todettu syylliseksi päätetään, millainen rangaistus syylliselle teostaan määrätään. Rikosasian käsittely tuomioistuimessa jakautuu yleensä kahteen osaan: valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Joissakin tilanteissa, jos esimerkiksi rikosasia on tunnustettu, asia voidaan ratkaista myös pelkän kirjallisen menettelyn perusteella. (Oikeus.fi i.a..) Rikos-asioissa syytteen vireilletulo tapahtuu, kun syyttäjä lähettää käräjäoikeuden kansliaan laatimansa haastehakemuksen (Havansi 2000, 135).

8. PRODUKTIOPROSESSI

Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Tavoitteena toiminnallisessa opinnäytetyössä on tuottaa jokin produkti, kuten esine, opas, ohjekirja, tapahtuma tai portfolio ja johon kuuluu myös tekstiosuus, jossa ilmenee miten ja millainen työprosessi on ollut (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9).

Sanasto on tuotos ja produktion tarkoituksena on palvella ammattilaisia tulkkeja ja sen alan opiskelijoita. Opinnäytetyöni koostuu sekä tietoperustasta että laatimastani oikeustieteen termityöstä, joka on laadittu haastehakemukseen liittyvästä sanastosta kielillä suomi-arabia-englanti. Termityötä on pyritty laatia terminologisen sanastotyön periaatteiden ja menetelmien mukaisesti. Tietoperustassa toin esille tuomioistuinprosessit ja siihen liittyvään prosessilajit sekä tietoprustan sanastotyöstä.

8.1 Produktioprosessin toteutus

Minulla ei ole aikaisempaa kokemusta systemaattisesta sanastotyöstä, mutta yritin perehtyä siihen kirjallisuuden avulla. Materiaalia löysin alkuperäislähteistä, internet-aineistoista sekä sanakirjoista. Oikeusalan sanaston sisällön suunnittelussa käytin apunani suomi-englanti ja arabia-englanti sanakirjoja sekä erilaisia kirjallisia lähteitä. Kirjallista lähteistä esimerkkinä on tuomioistuinsanasto, josta löysin sekä määritelmiä että termejä, jotka toistuvat haastehakemuksessa. Kirjassa jurdiset asiakirjamallit selityksineen oli haastehakemuksia mallina rikos- ja riitasioista. Näiden lisäksi sanastotyön laatimisessa tukena minulla oli Sanastotyön opas.

Sanaston kerääminen alkoi ryhmittelyn perusteella, joten aloitin etsimällä käsitteet, jotka liittyvät haastehakemukseen. Sanasto on laadittu aakkosjärjestyksessä jokaisen ryhmittelyn kohdalla. Minulla oli kolme haastehakemusta pohjana sanaston keräämisessä ja kaksi kirjaa, joista sain myös termejä, jotka liittyvät haastehakemukseen sekä haastehakemuksia malleina.

Kun sain kerättyä kaikki suomenkieliset termit, aloitin määritelmien laatimisen. Sen jälkeen aloin etsiä englannin kielen vastineita. Jos olisin etsinyt suomesta arabiaan vastineita, se olisi ollut haastavampi, sillä suomi-arabia lakisanasto on puutteellinen. Tämän takia liitin sanastoon englanninkielisiä vastineita. Lopuksi tein arabiankielen vastineitten kokoamisen, joka tapahtui englanninkielen sanaston kautta. Tässä vaiheessa apuna käytin arabiankielistä sanakirjaa (Alma-aani sanasto), jonka sain nettilähteen kautta.

Alussa minulla oli ajatus tehdä vain suomi-arabia sanastotyö, mutta päätin lisätä työhön englanninkielen sanaston. Laatiessani sanastoa etsin ensin suomen sanoille vastineet englannin kielellä ja sen jälkeen englanninkielisille sanoille arabiankieliset vastineet. Käytin koko ajan englannin sanastoa kootessani vastineita. Tämä on mielestäni etu, että englannin kieli on mukana sanastotyössä. Tulkeilla on mahdollisuus perehtyä suomen ja arabian kielten lisäksi vielä englanninkieliseen sanastoon.

Sanaston vihkokooksi ajattelin A4 ja kirjainkooksi 12. Näin sanastotyöstä tulee käytännöllinen kooltaan. Kansilehteen laitoin oikeusalaan liittyvän kuvan. Valmis sanasto on liitteessä 1.

8.2 Määritelmien laadinta

Määritelmissä on kuvattu käsitteiden olennainen sisältö. Sanastotyössä määritelmät olivat suomen kielellä, koska sanaston käyttötarkoitus on Suomen tuomioistuimissa ja poliisilaitoksissa tulkeille. Määritelmät kuvaavat suomalaisen käsitteen sisältöä, koska ne ovat tarkoitettu Suomessa käytettäväksi. Määritelmien laadinnassa tärkeintä oli saada niistä selkeitä ja täsmällisiä. Joillekin termeille löysin luotettavia valmiita määritelmiä esimerkiksi tuomioistuinsanastoa koskevasta käsikirjasta. Vältin määritelmiä, jotka ovat liian laajoja tai liian suppeita ja pyrin tekemään lyhyitä, yhden virkkeen pituisia määritelmiä.

Määritelmien laatimisessa seurasin seuraavia periaatteita: Suonuutin (2006, 37) mukaan yleensä termit ja määritelmä ovat yksikössä, elleivät ne ole luonteeltaan monikollisia esimerkiksi nettokuoletukset. Alkusanaja ei saisi olla määritelmässä kuten ”termi, joka tarkoittaa”, merkitsee, eräs tai se. Termit ja määritelmät alkavat pienellä kirjaimella. Jos lainaa määritelmän toisesta asiakirjasta, lainatun määritelmän lähde merkitään määritelmän perään esimerkiksi hakasulkuihin.

Määritelmät eivät kerro käsitteestä kaikkea, vaan vain sen olennaisimman, joka erottaa käsitteen muista käsitteistä ja niitä on laadittu tuomioistuinten näkökulmasta, muilla aloilla sama termi voi viitata käsitteisiin, joilla on hieman erilainen sisältö.

Olen pyrkinyt laatia määritelmät määritelmänkirjoitusperiaatteiden mukaan, eli määritelmiä laadin siten, että ne alkavat pienellä alkukirjaimella ja lopussa ei tule pistettä. Määritelmän lopussa viittasin suluissa lähteeseen.

Määritelmien laatiminen ei ollut yksinkertaista, koska joillekin käsitteille ei löytynyt helposti määritelmää esim. huoneiston vuokra, perintöriita, huumausainerikos ja häätökanne. Tapauksissa, joissa en löytänyt termille määritelmää, laadin termille selitteitä.

Termeille, joilla en löytänyt määritelmiä olen laatinut niille selitteitä. Selite tarkoittaa käsitettä tai termiä koskeva lisätieto, joita on kirjoitettu normaaleiksi virkkeiksi ja ne alkavat isolla alkukirjaimella ja päättyvät pisteeseen. Selitteet on laadittu eri nettilähteistä.

8.3 Sanaston rajaus, ryhmittely, laajuus ja aikataulu

Sanasto on rajattu koskemaan haastehakemuksessa sisältyviä termejä, jotka toistuvat haastehakemuksissa. Sanaston painopiste on riita- ja rikosasioissa.

Olen ryhmitellyt sanastoa seuraavasti:

- Hakemusasiat
- Riita-asiat

- Rikos-asiat
- Tuomioistuimessa mukana olevat henkilöt
- Seuraamukset
- Muut käsitteet haastehakemuksessa

Sanastoon sain kerättyä 142 termiä suomi-arabia-englanti sekä määritelmät suomen kielellä. Olen yrittänyt välttää liian laajoja termejä, sillä jo nämä termit ovat vaatineet minulta paljon aikaa. Suonuutin (2006, 34) mukaan liian suuri käsitelmäärä johtaa helposti epäyhtenäisyyksiin ja puutteisiin sekä vaatii liian paljon aikaa. Sanastossa käsitelin vain termejä, jotka tulevat esille riita-asiain haastehakemuksessa sekä syyttäjän tuomioistuimelle osoittamassa haastehakemuksessa.

Sanastotyö tarvitsee alusta selkeän aikataulu, josta näkyy projektin vaiheet kuinka paljon on käytettävissä aika. Minun kohdalla termityö käynnistyi konkreettisesti lokakuussa 2014 ja jatkui maaliskuun 2015 asti. Tietoperustan käsikirjoitus alkoi joulukuussa 2014.

8.4 Haasteet ja ongelmat

Haasteena oli arabiankielisten vastineitten löytäminen suomenkielisille termeille, sillä osa käsitteistä ei ole tuttuja eikä niitä varsinaisesti käytetä Jemenin tuomioistuinjärjestelmässä. Arabimaat käyttävät samaa lakikieltä, mutta en käsitellyt opinnäytetyössäni kaikkien arabimaiden tuomioistuinjärjestelmiä, vaan vertailen kotimaani Jemenin ja Suomen tuomioistuinjärjestelmiä.

Ongelmat, joita olisin voinut kohdata sanastotyössä on se, että suomen ja arabimaiden tuomioistuinjärjestelmät jossakin kohdissa saattavat poiketa toisistaan. Myös arabimaita on useita ja niiden tuomioistuinjärjestelmissä voi olla eroja. Samoin haastehakemukset ja sen sisällöt eivät ole aivan samanlaisia, mutta kun kyse on lakisanastosta eli ammattikielestä, se helpottaa vastineitten laatimista. Oikeuden termit ovat samat kaikissa arabimaissa, esimerkiksi sanalla ”rikos” jolla on sama vastine kaikissa arabimaissa, joten murteet eivät vaikuta tämän sanaston sisältöön. Niille käsitteillä, joilla oli vaikea löytää

toiseilla kielillä vastineita ole pyrkinyt muodostamaan sellainen vieraskielinen vastine, joka mahdollisimman hyvin kuvaisi suomalaista käsitettä.

Suomen kielen eri sanoilla voi olla toinen merkitys maahanmuuttajille, jotka puhuvat arabian kieltä ja samoin arabian kielen sanoilla voi olla toinen merkitys suomenkieliselle. Esimerkiksi suomen kielisessä sana ”perhe” tarkoittaa yleensä ydinperhettä, kun arabiankielessä sana ”perhe” tarkoittaa kaikkia lähisukulaisia.

Suomessa käytetään ”asianajaja”, joka on tietyt vaatimukset täyttävä lainoppinut ja joka on Suomen asianajajaliiton jäsen ja ”lakimies”, joka on juridisen korkeakoulututkinnon suorittanut henkilöä. Arabimaissa käytetään oikeustieteessä ainoastaan ”lakimies”-sanaa. Suomessa viitataan henkilöön molempiin sukupuoliin maskuliinimuotoisella pronomineilla kun taas arabiankielessä käytetään yleensä erilliset feminiiniset muodot henkilöön viittaaville termeille esimerkiksi sana ”lakimies”, ”asianajaja”, ”todistaja” ja ”tulkki”. Olen kuitenkin sanastotyössä jättänyt nämä muodot pois ja viittasin arabiankielisiin vastineisiin molempiin sukupuoliin maskuliinimuotoisella pronomineilla.

Joillakin sanoilla on taas sama merkitys molemmilla kielillä, mutta eri vastine. Esimerkkinä suomessa käytetään sana ”varkaus” ja sana ”näpistys”, joka on varkauden lievä muoto, mutta arabinkielellä käytetään näihin molempiin sanoihin sana ”varkaus”. Sisäinen yhtenäisyys on sanaston tärkein laadun tunnusmerkki. Tämä tarkoittaa käsitteiden, määritelmien ja termien välillä selkeitä ja ristiriidattomia suhteita. (Suonuutti 2006.)

Haasteet olivat temityö laatimisessa myös aiherajaus, aikataulu, arabiankielen oikeustieteen sanastokirjojen puutteellisuus, termien määritelmät ja sanastotyön alan asiantuntijoiden puute. Jos teen uudestaan temityötä tai jatkossa temityön laatijoille ehdottaisin ensimmäisenä aiherajausta, eli mitä osa-alueet tulevat mukaan ja mitkä jäävät pois. Seuraavaksi temityön laatijan tulisi syvällisesti perehtyä sanastotyön periaatteisiin, oppaisiin, menetelmiin ja menettelytapoihin. Itselläni kävi niin, että kiinnitin enemmän huomiota muihin tietoperustan kirjallisuuteen, kuten oikeustulkkaukseen, Suomen ja Jemenin oikeusjärjestelmiin, Suomen prosessioikeuteen ja haastehakemukseen. Kolmas asia, mihin myös pitää kiinnittää huomiota, on työjärjestys ja aikataulu. Työ kannattaa aloittaa termien keruusta ja kirjoittaa muistiin, mistä aloitti laadinnan ja mitä haasteita tuli

eteen, kuten haastavat termit, vastineet tai määritelmät. Aikataulun kohdalla täytyy muistaa varautua riittävään aikatauluun, sillä termityö vaatii paljon aikaa ja on työläs.

9. LOPUKSI

Sanastotyön vaiheet toteutin parhaani mukaan tutustumalla alan kirjallisuuteen huolellisesti sekä hyödyntämällä aikaisempia sanastotöitä. Jos sanastotyön tekijöitä olisi ollut enemmän kuin yksi, se olisi selvästi mahdollistanut pohdintaa, avointa keskustelua ja tarkastelua eri näkökulmista. Minulla kului paljon aikaa sanastotyön aiheen rajaamisessa, koska oikeusala on laaja aihe. Jos olisin heti alusta uskaltanut rajata aiheen, se olisi auttanut selvästi ajankäytön suunnittelussa.

Sanastotyön laadintaa vaikeutti arabiankielisten vastineitten etsintä. Syynä oli arabiankielisen lähdeaineiston huono saatavuus. Myös suomi-arabia erikoisalojen sanastot ovat selvästi puutteellisia. Valitettavasti sanastotyölle ei löytynyt arabiankielistä oikeusalan asiantuntijaa, joka olisi voinut tarkistaa sanastoa, mutta sain toisen kielen ohjaajalta palautetta sanastotyöhön. Uskoisin kuitenkin, että tämä sanastotyö tulee olemaan hyödyllinen tulkeille, vaikka se ei täysin sanastotyönä täytä kaikkia standardivaatimuksia. Standardissa vaaditaan asiantuntijatyöryhmän lausunnot laaditulle sanastolle ja lausuntojen kommenttien huomiointi sanaston viimeistelyssä.

Oikeustiedettä käsittelevän opinnäytetyön tekeminen on syventänyt minun erikoisalan hallintaani kirjallisuuteen perehtymisen ja sanaston laatimisen myötä. Sanastotyö vaatii paljon aikaa ja on työlästä, mutta olen tyytyväinen kun päädyin ryhtyä siihen. Vaikka työ oli haastava, koen sen kuitenkin olleen antoisa prosessi. Tietojen tutkiminen ja hankkiminen alkuperäislähteistä ja internetlähteistä sekä aikaisemmista opinnäytetöistä kehitti tietojani. Opin käyttämään erilaisia tietolähteitä ja ymmärtämään niiden sisältöjä. Lisäksi kartutin itselleni syvällisen ymmärryksen haastehakemuksessa käytetyistä termeistä. Nyt tuntuu jo siltä, että voin ryhtyä rohkeasti tulkkaamaan oikeudessa.

Jatkossa olisi hyvä, jos tulkkiopiskelijat kiinnittävätkin enemmän huomiota produktiomuotoisiin opinnäytetöihin kuten sanastotyö, koska sanastot ovat tärkeä apuvälineitä tulkeille. Sanastotyötä laatiessaan kannattaa aloittaa perehtymällä ensin syvällisesti sanastotyön oppaisiin ja niissä esiteltäviin työmenetelmiin ja asia, mihin opiskelijat voisivat kiinnittää erityistä huomiota, on työjärjestys ja riittävä aikataulu.

Toivon, että uudet opiskelijat kiinnostuvat tämän produktion jatkamiseen. Produktiota voi jatkaa joko syventämällä tai laajentamalla oikeustieteen termejä ja määritellä vastineet arabian ja englanninkielellä. Itse laadittua sanastoa voidaan hyödyntää myös muissa hankkeissa kuin siihen, mitä varten se on alun perin laadittu. Esimerkiksi sanastotyötä voi hyödyntää Euroopan sosiaalirahaston rahoittamassa oikeustulkkiensa koulutuksen järjestämiseen tähtäävässä OIKEAT-hankkeessa, jonka ensimmäinen koulutus käynnistyy vuoden 2016 alussa, mikäli prosessi etenee suunnitellusti.

LÄHTEET

- Aalto- yliopisto i.a. Käsitteiden määrittely ja käyttö. Viitattu: 18.4.2015.
<http://viestinnantietoaines.aalto.fi/Tieteellinen/kasitteet.htm>
- Erkkilä, Mikko; Ojala, Johanna ja Räike Päivi 2002. Juridiset asiakirjamallit selityksineen. Edita Prima Oy, Helsinki 2002, 141—166.
- Euroopan ihmisoikeussopimus 1999. Viitattu 23.1.2015
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>
- Fedetov, Leena 2013. ”Se on parasta silloin kun sitä ei huomaa” Tulkkien ja tuomareiden näkemyksiä oikeustulkkauksesta. Käännöstiede (venäjä). Tampereen yliopisto. Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö. Pro-gradu- tutkielma.
- Finlex. Perustuslaki 731/1999. Viitattu 12.4.2015. <https://www.finlex.fi/fi/>
- Frände, Dan; Havansi, Erkki; Helenius, Dan; Koulu, Risto; Lappalainen, Juha; Lindfors, Heidi; Niemi, Johanna; Rautio, Jaakko ja Virolainen, Jyrki 2012. Prosessioikeus. Sanoma pro Oy: Helsinki. 57 — 837.
- Havansi, Erkki 2000. Oikeudenkäynti ja pakkokäytäntö. Prosessioikeuden oikeusdogmaattiset perusteet. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut Vammala.
- Hiiidenmaa, Pirjo 2005. Kielikello. Näkökulmia yleiskieleen. Viitattu: 18.4.2015.
<http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=1601>
- Isolahti, Nina 2013. Tulkkauksen tarkkuus rikosoikeudenkäynnissä – saavuttamaton ihanne. Tulkkaus osanaoikeudenkäynnissä. Tampere University Press. Tampere.
- Jemenin hallituksen portti i.a. Al- Dastur Al- Jemeni-Bouaba Al-Hukuma Al-Jemenia. Viitattu: 23.12.2014. www.yemen.gov.ye/
- Kanner, O, Antti 2012. Oikeustieteen termityö. Viitattu: 18.4.2015.
<http://blogs.helsinki.fi/tieteentermipankki/2012/06/>
- Kinnunen, Tuija 2013. Oikeusturva, oikeustulkkaus ja translaationaali tila. Teoksessa Kaisa Koskinen (toim.) Tulkattu Tampere. Tampere University Press. Tampere. 71 —105.
- Minilex i.a.1. Mikä on laaja haastehakemus. Viitattu 5.4.2015.
<http://www.minilex.fi/a/mik%C3%A4-on-laaja-haastehakemus>.

- Minilex i.a. 2. Suppea haastehakemus ja sen käyttäminen. Viitattu: 8.4.2015.
<http://www.minilex.fi/a/suppea-haastehakemus-ja-senk%C3%A4ytt%C3%A4minen>.
- Mäntynen, Anna 2003. Tulkin muotokuva. Asioimistulkin rooli ja toiminta työvoimaviranomaisen näkökulmasta. Kieli- ja käännöstieteiden laitos. Pro gradu- tutkielma. Tampereen Yliopisto
- Nettilaki 2015. Rikosjutun käsittely. Viitattu 8.2.2015
<http://www.nettilaki.com/t/rikosjutun-k%C3%A4sittely>
- Niemi-Kiesiläinen, Johanna 2000. Johdatus esitutkinta- ja pakkokeinolakeihin. Esitutkinta. WSOY Vantaa 2000.
- Oikeus.fi. i.a.1. Haastehakemus. Viitattu: 12.4.2015.
http://www.oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/riita-asiat_1.html
- Oikeus.fi i.a.2. Riita-asiat. Viitattu: 3.4.2015
http://www.oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/riita-asiat_1.html
- Oikeus.fi i.a.3. Tuomioistumet. Viitattu 11.3.2015.
www.oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index.html.
- Oikeusministeriö 2014. Perustuslaki. Viitattu: 23.1.2015.
<http://oikeusministerio.fi/fi/index/toimintajatavoitteet/lakiensaataminen/perustuslaki.html>.
- Oikeustulkin erikoisammattitutkinnon perusteet. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2013:23. Viitattu: 20.2.2015
http://www.oph.fi/download/149846_Oikeustulkin_erikoisammattitutkinto_14_011_2013.pdf.
- Oikeusministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Tuomioistuinsanasto. Edita Oyj: Helsinki 2001.
- Sanastokeskus TSK ry i.a. Sanastotyö. Viitattu 10.2.2014.
<http://www.tsk.fi/tsk/fi/sanastoty%C3%B6-7.html>.
- Sanastokeskus TSK ry 2006. Terminologian sanasto. Helsinki. Viitattu: 18.4.2015.
<http://www.tsk.fi>.
- SKTL 2001. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Oikeustulkkausohjeet. Viitattu 18. 3.12.2014
http://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkaus/kaantajan_ja_tulkin_tyokalupakki/oikeustulkkausohjeet/
- STT-info 2012. Oikeustulkkauskoivun erikoistumiskoulutus täyttää aukon Suomen oikeusjärjestelmässä. Viitattu:17.4.2015.
<https://www.sttinfo.fi/release?releaseId=25720091>.

- Suomen sivistyssanakirja i.a. Käsitteet. Viitattu: 11.4.2015 www.sivistyssanakirja.fi.
- Suomen Riskienhallintayhdistys ry, 2012. Oikeusjärjestelmä. Viitattu 23.1.2015.
<http://www.pk-rh.fi/index.php?page=oikeusjarjestelma>.
- Suonuuti, Heidi 2006. Sanastotyön opas. Helsinki: Sanastokeskus TSK.
- Tekniikan sanastokeskus (toim.) 1989. Sanastotyön sanakirja: Soveltavan terminologian periaatteet ja työmenetelmät. (SFS-käsikirja 50.) Helsinki: Suomen Standardoimisliitto.
- Tieteen termipankki 2015. Määritelmä. Viitattu: 18.4.2015.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/M%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4>.
- Tilastokeskus 2013. Väestö kielen mukaan 1980-2012. Viitattu 9.2.2015
http://www.stat.fi/til/vaerak/2012/vaerak_2012_2013-03-22_tau_002_fi.html.
- Valtioneuvoston kanslia i.a. Terminologinen sanastotyö. Viitattu: 17.4.2015.
<http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/terminologinen-sanastotyö>.
- Varantola, Krista 2007. Sanakirjoista ja sanakirjojen käyttäjistä. Teoksessa Riitta Oittinen ja Pirjo Mäkinen (toim.) Alussa oli käänös. Tampere University Press: Tampere. 215— 238.
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Tammer-Paino Oy. Tampere.

LIITE

**LIITE 1: OIKEUSTIETEEN TERMITYÖ: HAASTEHAKEMUKSEEN LIITTYVÄ
SANASTO SUOMI – ARABIA – ENGLANTI (sivut 42-63)**

OIKEUSTIETEEN TERMITYÖ
HAASTEHAKEMUKSEEN LIITTYVÄ SANASTO

suomi-arabia-englanti

Mariam Lashdaf

Haastehakemusta koskeva sanasto on ryhmitelty seuraavasti:

- Hakemusasiat
- Riita-asiat
- Rikos-asiat
- Tuomioistuimessa mukana olevat henkilöt
- Seuraamukset
- Muut käsitteet haastehakemuksessa

Huom! Selitteet alkaa isolla alkukirjaimella ja päättyvät pisteeseen.

Hakemusasiat

suomi	määritelmät	arabia	englanti
avioero	Avioliiton purkaminen tai purkautuminen tuomioistuimen päätöksellä.	الطلاق	divorce
edunvalvojan määrääminen	Henkilölle, joka ei pysty itse hoitamaan omia taloudellisia asioitaan määrätään edunvalvojaa.	تعيين وصي	appointment of a guardian
hakemusasia	hakemuksella tai ilmoituksella vireillä pantava asia (Tuomioistuinsanasto 2001, 75)	مسائل تطبيقية	petitionary matter
konkurssi	Tilanne, jossa velallinen henkilö tai organisaatio todetaan tuomioistuimessa kyvyttömäksi maksamaan velkojaan takaisin.	إفلاس	bankruptcy
laaja haastehakemus	Jos kantaja olettaa asian olevan riitainen, tulee hänen laatia haastehakemus laajana.	امر استدعاء واسع	wide application for a summons
lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevat asiat	Vanhemmat voivat yhdessä tai erikseen tehdä lapsen asuinpaikan käräjäoikeudelle hakemuksen yhteisen alaikäisen lapsen huollon, asumisen, tapaamisoikeuden ja elatusavun määräämiseksi.	حضانة الأطفال ومسائل حق زيارتهم	Child custody issues and the right to visit them
pesänjakajan määrääminen	Jos kuolinpesän osakkaat tai eroamassa olevat puoliset eivät pääse sopimukseen jaettavana olevan omaisuuden jaosta, käräjäoikeus määrää hakemuksesta pesänjakajan tekemään jaon.	فرض توزيع الميراث	Impose inheritance distribution

suppea haastehakemus	jos kantajan asia koskee tietyn määräistä saamista, hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista tai häätöä ja kantaja ilmoittaa, ettei asia hänen käsityksensä mukaan ole riittävä, voidaan haastehakemus laatia suppeana (Minilex i.a.)	امر استدعاء مختصر	short application for a summons
yksityishenkilön velkajärjestely	maksukyvyttömän yksityishenkilön (velallisen) taloudellisen tilanteen korjaamiseksi voi tuomioistuimella määrätä hänen velkojiaan koskevista järjestelyistä (velkajärjestely) (Finlex 2014)	إعادة هيكلة ديون الفرد	arrangement of debts of private individuals

Riita-asiat

suomi	määritelmät	arabia	englanti
huoneiston vuokraus	Rakennus tai sen osa annetaan toisen käyttöön korvausta vastaan.	إيجار شقة	rent of apartment
kaupan purku	ostaja saa purkaa kaupan myyjän viivästyksen vuoksi, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää (Finlex 1987)	إلغاء البيع	annulment of purchase
kirjallinen menettely	oikeudenkäyntimenettely, johon ei kuulu suullista käsittelyä (Tuomioistuinsanasto 2001, 80)	إجراء مكتوب	written procedure
perintöriita	Perintöä koskeva riita.	خلاف على الميراث	dispute over an inheritance
pääkäsittely	riita- tai rikoasiain oikeudenkäyntimenettelyn suullinen vaihe, jossa asia varsinaisesti tutkitaan (Tuomioistuinsanasto 2001, 126)	جلسة الاستماع الرئيسي	The main hearing
siviiliprosessi	riita-asioita koskeva oikeudenkäyntimenettely (Tuomioistuinsanasto 2001, 79)	الإجراءات المدنية	civil procedure
valmistelu	asian valmistelussa käsittelijä tutkii haastehakemuksen ja pyytää tarvittaessa lisäselvitystä (Oikeus.fi 2013)	إعداد	preparation

Rikosasiat

suomi	määritelmät	arabia	englanti
henkirikos	on ihmisen kuolemaan johtava rikos	جريمة قتل	offence against life
huumausainerikos	Rikos, joka koskee huumausaineen hallussapitoa, myyntiä, ostamista tai käyttöä.	جريمة مخدرات	drug offence
hääto	vastaaja veloitetaan luovuttamaan kantajan hallintaan kiinteistö, rakennus, huoneisto, muu tila tai muuttamaan sieltä pois (Tieteen termipankki 2015)	إخلاء	eviction
häätoKANNE	Kanne, joka koskee tilan kuten huoneiston käytön siirtämistä toiselle.	دعوى إخلاء	action for eviction
kuolemantuottamus	henkirikos, jossa henkilö huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman	قتل متهاون	negligent manslaughter
laiton uhkaus	henkilö nostaa aseensa toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella olosuhteissa, joissa uhatulla henkilöllä on perusteltu syy pelätä omasta tai toisen henkilön puolesta henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa (Finlex 1995).	اعتداء	assault
lievä pahoinpitely	Väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys.	إلحاق إصابات جسدية طفيفة	slight inflicting of bodily injury

suomi	määritelmät	arabia	englanti
murha	harkittu ja tahallinen ihmisen tappaminen tai kuoleman aiheuttaminen, joka toteutetaan paheksuttavin keinoin	القتل العمد	murder
pahoinpitely	teko, jossa aiheutetaan toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka ilman tällaista väkivaltaa vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan (Laki 24.fi i.a.)	إلحاق إصابات جسدية عمدا	infliction of bodily injury
petoksen yritys	Tavoitellaan jonkin erehdyttämistä onnistumatta siinä.	محاولة احتيال	attempted fraud
petos	Jonkin erehdyttäminen hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksessa niin, että teon kohteelle koituu taloudellista vahinkoa.	احتيال	fraud
rangaistusseuraamus	Lainvoimainen rangaistusseuraamus, joka voi olla esim. sakko, varoitus tai ajokielto.	عقوبة	punishment
rangaistusvaatimus	Rikosta selvittäessään poliisi kysyy, vaatiiko uhri rikoksen tekijälle rangaistusta.	طلب عقوبة بحق المجرم	summary penal order
rattijuopumus	moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaminen juopuneena	القيادة تحت تأثير الكحول	drunken driving
rikosasia	rikosta ja sen seuraamuksia koskeva asia (Tuomioistuinsanasto 2001, 75)	قضية جنائية	criminal matter
rikosilmoitus	esitutkintaviranomaiselle tehty ilmoitus epäilystä rikoksesta (Tuomioistuinsanasto 2001, 100)	إبلاغ الشرطة	report of an offence

suomi	määritelmät	arabia	englanti
rikosprosessi	rikosasioita koskeva oikeudenkäyntimenettely (Tuomioistuinsanasto 2001, 79)	إجراءات جنائية	criminal procedure
seksuaalirikos	Sukupuoliyhteydellä sukupuolielimellä tapahtuvaa tai sukupuolielimeen kohdistuvaa tunkeutumista toisen kehoon.	جريمة اعتداء جنسي	sexual offence
talousrikos	Rikokset, jotka liittyvät taloudelliseen toimintaan esim. konkurssirikokset veropetokset ym. talousrikokset.	الجرائم الاقتصادية والمالية	economic offence
tappo	Ihmisen hengen riistäminen esim. henkilön tahallinen ampuminen rintaan katsotaan, kuoleman aiheutuessa, tapoksi.	القتل غير المتعمد	manslaughter
törkeä pahoinpitely	Aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila, rikos tehdään erityisen raa"alla tai julmalla tavalla tai käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä.	إلحاق إصابات جسدية خطيرة	serious infliction of bodily injury
törkeä rikos	Vakava rikos, josta voi saada yli vuoden vankeutta.	جريمة خطيرة	serious offence
varkausrikos	Rikoksentekijä haluaa pitää rikoksen kohteena olevan omaisuuden itsellään.	جريمة سرقة	theft offence
väkivaltarikos	Väkivaltaa käyttäen tai sillä uhkaamalla tehty rikos esim. henkirikokset pahoinpitelyt ym. väkivaltarikokset.	جريمة عنف	violent offence

ympäristörikos	Luonnon tai elinympäristön vahingoittamista tai pilaamista esim. laittomat kaatopaikat, luvattomat rakennelmat, vesien tai ilman pilaaminen.	جريمة بيئية	environmental offence
-----------------------	--	-------------	------------------------------

Tuomioistuimessa mukana olevat henkilöt

suomi	määritelmät	arabia	englanti
asianomistaja	asianosainen, joka on syytteessä tarkoitetun rikoksen uhri (Tuomioistuinsanasto 2001, 88)	المدعي	injured party
asiaosainen	henkilö, jonka nimissä oikeutta käydään (Tuomioistuinsanasto 2001, 85)	طرف في القضية	party
edunvalvoja	henkilö, joka edustaa vajaavaltaista ja hoitaa hänen asioitaan (Tuomioistuinsanasto 2001, 96)	وصي	guardian
edustaja	henkilö, joka toimii toisen henkilön tai oikeushenkilön nimissä tämän lukuun (Wikisanakirja 2014)	مفوض	representative
kantaja	asianosainen, joka on pannut riita-asian vireille tuomioistuimessa (Tuomioistuinsanasto 2001, 86)	مقدم الدعوى	claimant
lautamies	käräjäoikeuden maalikkojäsen (Tuomioistuinsanasto 2001, 84)	محلف	lay judge
muutoksenhakija	asianosainen, joka hakee muutosta alemman oikeusasteen tai hallinviranomaisen ratkaisuun (Tuomioistuinsanasto 2001, 90)	مستأنف	appellant
oikeudenkäynti avustaja	henkilö, joka avustaa oikeudenkäyntiin henkilökohtaisesti saapunutta asianosaista (Tuomioistuinsanasto 2001, 92)	وكيل	attorney
syytetty	asianosainen, jolle vaaditaan tuomioistuimessa rangaistusta epäillyn rikoksen johdosta (Tuomioistuinsanasto 2001, 89)	المتهم	accused

suomi	määritelmät	arabia	englanti
todistaja	muu kuin asiaosainen tai asiantuntija, jota kuullaan oikeudenkäynnissä asian ratkaisemiseen vaikuttavien seikkojen selvittämiseksi (Tuomioistuinsanasto 2001, 159)	شاهد	witness
tukihenkilö	henkilö, joka on siveellisyys- tai väkivaltarikoksen asianomistajan henkisenä tukena esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä (Tuomioistuinsanasto 2001, 93)	شخص داعم	support person
tuomari	tuomioistuimen jäsen (Tuomioistuinsanasto 2001, 83)	قاضي	judge
uhri	ihminen, jolle tapahtuu jotakin pahaa	ضحية	victim
vajaavaltainen	alaikäinen tai sellainen täysi-ikäinen henkilö, jonka tuomioistuin on henkilön fyysisen tai psyykkisen terveydentilan vuoksi todennut kykenemättömäksi huolehtimaan itsestään tai omaisuudestaan (Tuomioistuinsanasto 2001, 97)	تحت الوصاية	person without legal capacity
vastaja	asianosainen, jota vastaan oikeutta käydään (Tuomioistuinsanasto 2001, 87)	مدعى عليه	defendant

Seuraamukset

suomi	määritelmät	arabia	englanti
ajokielto	Jos kuljettaja väärinkäytön johdosta katsottava liikenteelle vaaralliseksi hän saa ajokiellon.	حظر القيادة	driving ban
ehdollinen vankeusrangaistus	Rangaistus, jonka täytäntöönpanoa lykätään ja joka raukeaa, jos tuomittu ei riko hänelle asetettuja ehtoja.	حكم مع وقف التنفيذ	suspended sentence
ehdoton vankeusrangaistus	Vankeutta voidaan tuomita vähintään 14 päivää ja enintään 12 vuotta tai, jos rikoksia on useita, enintään 15 vuotta.	عقوبة بالسجن الغير مشروط	prison sentence without chance of parole
hukkaamiskielto	pakkokeino, jolla kielletään omistajaa luovuttamasta tai hävittämästä omaisuuttaan (Tuomioistuinsanasto 2001, 178)	تجميد	restraint on alienation
kieltomääräys	Oikeuden määräys, jolla toinen osapuoli määrätään olemaan tekemättä tai lakkaamaan tekemästä jotakin, joka ei vielä käsitä rikosta.	إتذار قضائي	injunction
liiketoimintakielto	Turvaamistoimi, jonka avulla pyritään estämään epätervettä liiketoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön toiminta yrityselämässä.	حظر الأنشطة التجارية	business prohibition
lähestymiskielto	turvaamistoimi, jolla henkilön hengen, terveyden, vapauden tai rauhan suojaamiseksi kielletään toista henkilö ottamasta häneen yhteyttä ja lähestymästä häntä (Tuomioistuinsanasto 2001, 188)	منع الاقتراب	restraining order

suomi	määritelmät	arabia	englanti
pakkokeino	toimenpide, jolla pyritään varmistamaan jonkin velvoitteen toteuttaminen tai asian selvittäminen ja oikeudenkäynnin kulku toimenpiteen kohteen tahdosta riippumatta (Tuomioistuinsanasto 2001, 176)	اجراء اجباري	coercive measure
pidättäminen	pakkokeino, jolla rikoksesta epäilty pidetään säilössä esitutkintaa tai vangitsemista varten (Tuomioistuinsanasto 2001, 184)	اعتقال	arrest
päiväsakko	sakkorangaistuksen mittayksikkö, jonka suuruus riippuu rangaistavan henkilön tuloista (Tuomioistuinsanasto 2001, 204)	غرامة نسبية	unit fine
rikesakko	lievistä rikkomuksista annettava kiinteä rahamääräinen rangaistus, jonka suuruus ei riipu rangaistavan henkilön tuloista (Tuomioistuinsanasto 2001, 205)	غرامة محددة	fixed fine
rikkomus	Vähäinen, pienehkö rikos, josta enimmäkseen seuraa sakkorangaistus tai alle vuosi vankeutta.	إنتهاك / خرق	misdemeanour
sakkorangaistus	rangaistus, jonka sisältönä on jonkin rahamäärän suorittaminen valtiolle (Tuomioistuinsanasto 2001, 203)	فرض غرامه	fine
takavarikko	turvaamistoimi, jolla ulosottomies ottaa väliaikaisesti haltuunsa omaisuuden tai esineen suojatakseen sitä uhkaavalta luovuttamiselta tai hävittämiseltä (Tuomioistuinsanasto 2001, 179)	الحجز التحفظي	preventive seizure

suomi	määritelmät	arabia	englanti
vakuustakavarikko	pakkokeino, jolla omaisuus otetaan viranomaisen huostaan ja jonka tarkoituksena on sakon, korvauksen tai menettämisseuraamuksen maksamisen varmistaminen (Tuomioistuinsanasto 2001, 178)	مصادرة	sequestration
valvontarangaistus	enintään kuuden kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta tuomitun suostumuksella tuomittava, vapaudessa toimeenpantava rangaistus, jonka suorittamista valvotaan teknisillä välineillä ja muulla tavoin (Tieteen termipankki 2014)	اقبة عقوبة مر	monitoring sentence
vankeusrangaistus	rangaistus, jonka sisältönä on vapauden menettäminen tai rajoittaminen (Tieteen termipankki 2014)	حبس	imprisonment
yhdyskuntapalvelu	ehdottoman vankeusrangaistuksen sijaan tuomittava rangaistus, jonka sisältönä on vapaa- aikana suoritettava palkaton yleishyödyllinen työ (Tuomioistuinsanasto 2001, 206)	خدمة المجتمع	community service

Muut käsitteet haastehakemuksessa

suomi	määritelmät	arabia	englanti
asiakirja	kirjallinen asiapaperi, jonka yksityinen henkilö tai organisaatio on tuottanut osana yhteiskunnallista toimintaa ja jota käytetään virallisena tiedonlähteenä tai todisteena (Tieteen termipankki 2015)	وثيقة	document
esitutkinta	epäillyn rikoksen tutkinta, jossa selvitetään syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä tarvittavat seikat (Tuomioistuinsanasto 2001, 101)	التحقيق الاول	pre-trial investigation
esitutkintakertomus	Kirjallinen kuvaus esitutkinnasta, jossa selvitetään mitä on tapahtunut.	إفادة التحقيق الأولي	the pre-trial report
esitutkintapöytäkirja	esitutkinnassa kertyneestä aineistosta laadittava pöytäkirja (Tuomioistuinsanasto 2001, 103)	سجل التحقيق الأولي	record of pre-trial investigation
haaste	tuomioistuimen vastaajalle esittämä kehoitus vastata kanteeseen tai syytteeseen (Tuomioistuinsanasto 2001, 117)	استدعاء إلى المحكمة	summons
haastehakemus	hakemus, jolla kanne tai syyte nostetaan ja jolle tuomioistuinta pyydetään antamaan haaste riita- tai rikosasiassa (Tuomioistuinsanasto 2001, 109)	امر احضار	application for a summons
hakijan vaatimukset	Asiat, joita kantaja vaatii vastaajalta tai vaatimusten perusteet sekä todisteet, joita hän haluaa kanteensa tueksi esittää.	متطلبات مقدم الطلب	applicant requirements
henkilötodisteita	Henkilön lausunto asiasta, jolla on merkitystä oikeuden toteutumisessa.	دلائل شخصية	Personal signs

suomi	määritelmät	arabia	englanti
jäljennös, kopio	toisen esineen, tuotteen tai muun vastaavan mukaisesti tehty uusi tuotos. Syn. kopio (Tieteen termipankki 2015)	نسخة	copy
kanne	kantajan tuomioistuimessa esittämä vaatimus riita-asian ratkaisusta (Tuomioistuinsanasto 2001, 113)	دعوى	claim
kehotus	käsikä lievämpi direktiivi (Tieteen termipankki 2015)	تكليف	request
kihlakunnanoikeus	maaseudulla ja joissakin kaupungeissa toiminut ensimmäisen oikeusasteen yleinen tuomioistuin (Tuomioistuinsanasto 2001, 65)	محكمة المقاطعة / المنطقة	Circuit Court
kiistäminen	vastapuolen ilmoitus tuomioistuimelle siitä, että hän vastustaa kannetta, syytetä tai esitettyjä vaatimuksia (Tuomioistuinsanasto 2001, 121)	إنكار	denial
kirjallinen todistelu	asiakirjat, joiden sisältämästä tekstistä ilmenevät seikat toimivat todisteena (Nettilaki)	عرض أدلة وثائقية	presentation of documentary evidence
konkurssi	Tilanne, jossa velallinen henkilö tai organisaatio todetaan tuomioistuimessa kyvyttömäksi maksamaan velkojaan takaisin.	إفلاس	bankruptcy
korkein oikeus	ylimmän oikeusasteen yleinen tuomioistuin (Tuomioistuinsanasto 2001, 57)	المحكمة العليا	Supreme Court
korvausvaatimus	Rikoksen uhriksi joutuneella henkilöllä, asianomistajalla, on oikeus vaatia vahingonkorvausta vahingon aiheuttaneelta vastaajalta.	طلب تعويض	Demand compensation

suomi	määritelmät	arabia	englanti
luku	Laajemmat lait jakaantuvat lukuihin ja luvut jakaantuvat pykäliin.	الفصل	chapter
oikeudenkäynti	tuomioistuimissa tapahtuvaa laissa säänneltyä menettelyä, jossa ratkaistaan oikeusriitoja ja määrätään oikeudellisia seuraamuksiatapahtuneiden rikosten johdosta (Oikeudenkäynnin perusteet 2005)	تقاضى	litigation
oikeudenkäyntiaineisto	aineisto, jonka pohjalta tuomioistuin ratkaisee asian (Tuomioistuinsanasto 2001, 198)	المواد المحاكمة	trial materials
oikeudenkäyntikulut	oikeudenkäynnistä asianosaisille aiheutuvat kustannukset (Tuomioistuinsanasto 2001, 210)	التكاليف القانونية	legal costs
oikeudenkäyntimenettely prosessi	Oikeudenkäynnissä sovellettava lakisääteinen menettely.	الإجراء القضائي	judicial procedure
peruste	jollekin päätökselle annettu perustelu, syy tai oikeutus jonkin päätöksen tekemiseen (Wikisanakirja 2014)	سبب (قانوني)	basis in law
perustelu	asiaan kerrotut perusteet, syyt ja mahdolliset taustatiedot; perusteiden esittäminen (Wikisanakirja 2014)	سبب الدعوى	cause (of action)
perustuslaki	Perustuslaki on kaiken lainsäädännön ja julkisen vallan käytön perusta. Perustuslaista löytyvät suomalaisen kansanvallan keskeisimmät pelisäännöt, arvot ja periaatteet (Oikeusministeriö 2014).	الدستور	constitution

suomi	määritelmät	arabia	englanti
pääasia	asian ydin, keskeisin asia (Wikisanakirja 2014)	الموضوع الرئيسي	merits of the case
pääkäsitely	riita- tai rikosasiain oikeudenkäyntimenettely suullinen vaihe, jossa asia varsinaisesti tutkitaan (Tuomioistuinsanasto 2001, 126)	الجلسة الاولى / الرئيسية	main hearing
pöytäkirja	Kirjallinen selvitys asian kulusta. Sisältää mm. kaikki jutun aikana oikeudelle esitetyt väitteet, kirjelmät ja todisteet.	محضر	record
riidanalaiset seikat	Kantaja ja asianomistaja ovat näistä seikoista eri mieltä.	العوامل المتنازع عليها	the points of dispute
riidattomat seikat	Kantaja ja asianomistaja ovat näistä seikoista samaa mieltä.	العوامل غير المتنازع عليها	undisputed facts
rikosilmoitus	esitutkintaviranomaiselle tehty ilmoitus epäilystä rikoksesta (Tuomioistuinsanasto 2001, 100)	إبلاغ الشرطة	report of an offence
rikoslaki	Hallituksen hyväksymä osa lakia, joka määrittelee rikokset ja niiden rangaistukset.	قانون العقوبات الجنائية	penal code
rikosrekisteri	viranomaisen pitämä rekisteri tietyistä tuomioistuinten tuomitsemista rangaistuksista (Tuomioistuinsanasto 2001, 208)	السجل الجنائي	criminal records
seikka	vaikuttava tekijä, asianhaara, vivahte, yksityiskohta (Wikisanakirja 2014)	واقعة	fact
selostus asiasta	Usein yksityiskohtainen kertomus tapahtumien kulusta, yms.	بيان الحدث	statement of facts
seuraamus	Jostakin menettelystä oikeussäännösten mukaan koituva rangaistus.	جزاء	consequence

suomi	määritelmät	arabia	englanti
sovinto	asian ratkaiseminen tuomion sijaan osapuolten välisellä sopimuksella (Tuomioistuinsanasto 2001, 200)	الصلح	settlement
suullinen käsittely	oikeudenkäyntimenettelyn mahdollinen vaihe, jossa kuullaan asianomaisia, todistajia tai asiantuntijoita (Tuomioistuinsanasto 2001, 144)	جلسة استماع شفوية	oral hearing
syyte	syyttäjän tai asianomistajan tuomioistuimessa esittämä vaatimus tuomiosta rikosasiassa (Tuomioistuinsanasto 2001, 105)	تهمة	charge
syyteharkinta	syyttäjän arviointi siitä, onko aihetta nostaa syyte epäilystä rikoksesta (Tuomioistuinsanasto 2001, 104)	النظر في رفع التهمة	consideration of charges
syytteenluku	Syytteenluvussa todetaan ensin syytetyn henkilöllisyys, sitten luetaan lyhyeksi laadittu syytekirjelmä, sitten syytetyltä kysytään tunnustaako hän syyllisyytensä vai kiistääkö hän syytteen.	قيد الاتهام	the charge number
syyttämättäjättämispäätös	syyttäjän päätös jättää syyte nostamatta (Tuomioistuinsanasto 2001, 106)	قرار بعدم المحاكمة	decision not to prosecute
teema	aihe, keskeisin, johtava ajatus (Wikisanakirja 2014)	الموضوع	theme
teonkuvaus	Teonkuvauksessa on ilmaistu se epäilty teko, josta syytettyä epäillään ja mistä syyttäjä tai asianomistaja vaatii syytetylle rangaistusta.	وصف الفعل	description of the criminal act charged

suomi	määritelmät	arabia	englanti
todiste	seikka, jolla näytetään jotain toteen (Tuomioistuinsanasto 2001, 165)	دليل	evidence
todisteet	Näyteet rikossyytteen tai tapahtuman tueksi esim. sormenjäljet.	الأدلة	evidences
tuomio	yleisen tuomioistuimen ja eräiden erityistuomioistuinten antamapääasiaa koskeva ratkaisu riita- tai rikosasiassa (Tuomioistuinsanasto 2001, 192)	حكم	judgment
tuomioistuin	tuomiovaltaa käyttävä riippumaton valtion elin (Tuomioistuinsanasto 2001, 50)	المحكمة	court
tuomiolauselma	asiakirjaksi laaditun tuomion osa, jossa ilmaistaan oikeudenkäynnin lopputulos (Tuomioistuinsanasto 2001, 199)	منطوق الحكم	operative part
tutkinta	Oikeudellinen tutkiminen esim. rikoksen tutkinta.	تحري	investigation
tutkintapöytäkirja	Poliisiviranomaisen laatima tutkintapöytäkirja.	سجل التحري	record of an investigation
uhkasakko	pakkokeino jolla tuomioistuin tai hallintoviranomainen maksuveloitteen uhalla määrää jonkun tekemään tai jättämään tekemättä jotain (Tuomioistuinsanasto 2001, 177)	غرامة تهديد	conditional imposition of a fine
vaatimus	tuomioistuimelle kohdistettu pyyntö ratkaisusta tai toimenpiteestä (Tuomioistuinsanasto 2001, 112)	مطلب	claim
vahingonkorvaus	Rahasumma, jonka vastaaja maksaa juttunsa voittaneelle kantajalle korvaukseksi kantajan kärsimyksistä.	التعويض عن الأضرار	compensation for damage

suomi	määritelmät	arabia	englanti
valitus	muutoksenhakukeino tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen lainvoimaa vailla olevaan ratkaisuun (Tuomioistuinsanasto 2001, 146)	استئناف	appeal
valituslupa	lupa hakea muutosta ylimmältä tuomioistuimelta alemman tuomioistuimen ratkaisuun (Tuomioistuinsanasto 2001, 141)	ترخيص للاستئناف	leave to appeal
valitusosoitus	tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen ratkaisuun liitettävä kirjallinen muutoksenhakuohje (Tuomioistuinsanasto 2001, 139)	تعليمات الإستئناف	appeal instructions
valmistelu	Valmistelu alkaa, kun asia tulee vireille. Valmistelu on pääasiassa kirjallista, mutta siihen voi liittyä myös suullinen valmisteluintunto (Tuomioistuinsanasto 2001, 115)	تحضير	preparation
vireillä	Asia on käynnissä, käsittelevänä.	جارية التداول	initiated
yhteenvedo	lyhyt, tiivistetty kuvaus jostakin laajasta tekstistä, tapahtumasta tms. (Wikisanakirja 2014)	ملخص	summary

LÄHTEET

- Alma-aani. 2015 Arabiankielen vastineet. Viitattu: 10.1.2015.
<http://www.almaany.com/ar/dict/ar-en/petitionary>.
- Eriksson, Jari 1995. Lakikielen perussanakirja Suomi-Englanti-Suomi, Jyväskylä 1995.
- Finlex 1995. Laki rikoslain muuttamisesta. Viitattu:9.4.2015
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19950578>.
- Finlex 1987. Kauppalaki. Viitattu: 9.4.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870355>.
- Joutsen, Matti 1995, Lakikielen sanakirja Suomi –Englanti, Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo – Helsinki – Juva 1995.
- Laki 24.fi i.a. Pahoinpitely. Viitattu: 21.1.2015. http://www.laki24.fi/riri-rikokset-henkeen_terveyteen_kohdistuvat_rikokset-pahoinpitely/.
- Leppänen, Tatu 2015. Tieteen termipankki: Oikeustiede: häätö.Viitattu: 9.4.2015.
<http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:häätö>.
- Minilex i.a. Suppea haastehakemus ja sen käyttäminen.Viitattu 20.2.2015.
<http://www.minilex.fi/a/suppea-haastehakemus-ja-senk%C3%A4ytt%C3%A4minen>.
- Mohell, Ulla 2015. Tieteen termipankki: Oikeustiede: valvontarangaistus. Viitattu 9.4.2015
<http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:valvontarangaistus>.
- Mohell, Ulla 2015. Tieteen termipankki: Oikeustiede: vankeusrangaistus. Viitattu: 9.4.2015.
<http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:vankeusrangaistus>.
- Nettilaki 2015. Kirjallinen todistelu. Viitattu 22.3.2015. <http://www.nettilaki.com/#>.
- Jokela Antti 2005. Oikeudenkäynnin perusteet - Oikeudenkäynti I. 2. uudistettu painos. Talentum, 2005.
- Oikeus.fi 2013. Valmistelu. Viitattu: 22.1.2015.
http://www.oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/riita-asiat_1/valmistelu.html.
- Oikeusministeriö 2014. Oerustuslaki. Viitattu: 23.2.2015.
<http://oikeusministerio.fi/fi/index/toimintajatavoitteet/lakiensaataminen/perustuslaki.html>

Oikeusministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Tuomioistuinsanasto. Edita Oyj: Helsinki 2001.

Tieteen termipankki 2015. Kielitiede: Kehotus. Viitattu: 12.3.2015.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:kehotus>

Tieteen termipankki 2015. Kielitiede: asiakirja. Viitattu: 11.2.2015.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:asiakirja>

Tieteen termipankki 2015. Tekstuaalitieteet: jäljennös. Viitattu: 21.3.2015.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Tekstuaalitieteet:j%C3%A4ljenn%C3%B6s>

Wikisanakirja 2014. Edustaja: Peruste: Perustelu: Petos: Pääasia ja Teema. Viitattu: 11.2.2015. <https://fi.wiktionary.org/wiki/Etusivu>